

Cumhuriyet'in 100. Yılında Türkiye'de ve Seçilmiş Bazı Ülkelerde Okul Öncesi Eğitimin Durumu

Aysun ERGİNER¹ ve Emine SAKLAN²

Öz

Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte uygulamaya konulan ilke ve inkılaplar, ülke eğitim sisteminde köklü ve radikal değişimleri beraberinde getirmiş; okuryazar insan nüfusunu artırma politikası, okuma yazma öğrenmenin öncelikli olmasına ve ilgi alanının ilkokula yönelmesine neden olmuş, dolayısıyla o yıllarda okul öncesi eğitim gündeme alınan bir öğretim kademesi olamamıştır. Özellikle gelişmiş ülkelerde ise okul öncesi eğitimi zorunlu eğitim kapsamına alma ya da zorunlu eğitim kapsamında olmamasına karşın yüksek katılım oranlarına sahip olma durumu gözlenmektedir. Hatta, sadece ilkokul öncesi bir yıl yerine, daha erken yaş çocuklarının da zorunlu eğitime dahil olduğu ya da yüksek oranlarda okul öncesi eğitim kurumlarına devam ettikleri görülmektedir. Genel görünüm, zorunlu eğitim kapsamında olsun ya da olmasın okul öncesi eğitimde okullaşma oranlarının yüksek olması ve eğitim hizmetlerinin ücretsiz olarak sunulmasıdır. Cumhuriyetin 100. yılında okullaşma oranlarında ilerlemeler kaydedilse de, okul öncesi eğitimde bölgesel eşitsizliklerin devam ettiği ve zorunlu eğitim kapsamına alınmadığı görülmektedir. Hükümet Programları, Kalkınma Planları ve Milli Eğitim Şûraları'nda da belirlenen hedefler gerçekleştirilememiştir. Okul öncesi eğitimle ilgili toplumsal bilincin sağlanması, çağ nüfusuna yaygınlaştırılması ve madde ve insan kaynaklarına ilişkin sorunlar devam etmektedir. Ülkemiz, gelişmiş ülkelerin okul öncesi eğitimde gösterdikleri ilerlemeyi yakalamaya çalışmakta ve okul öncesi eğitim kademesi sistem içindeki önem ve önceliğini korumaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Okul Öncesi Eğitime Katılım, Eğitim Politikası

The Status of Preschool Education in the 100th Anniversary of the Republic in Turkey and Some Selected Countries

Abstract

The principles and reforms put into practice with the establishment of the Republic brought about rooted and radical changes in the country's education system; the policy of increasing the literate population led to the prioritization of learning to read and write and the focus of attention to primary school, so preschool education was not a level of education that was on the agenda in those years. Especially in developed countries, pre-primary education is included in the scope of compulsory education or has high participation rates despite not being included in compulsory education. In fact, it is observed that children of earlier ages are included in compulsory education or attend pre-school education institutions at high rates, instead of only one year before primary school. The general outlook is that schooling rates are high in pre-primary education, whether it is within the scope of compulsory education or not, and that education services are provided free of charge. Although progress has been made in schooling rates in the 100th year of the Republic, it is seen that regional inequalities in pre-school education continue and it is not included in the scope of compulsory education. The targets set in the Government Programs, Development Plans and National Education Councils could not be realized. The problems regarding the provision of social awareness about preschool education, its dissemination to the age population, and material and human resources continue. Our country is trying to catch up with the progress of developed countries in pre-school education and the pre-school education level maintains its importance and priority in the system.

Key Words: Preschool Education, Participation in Preschool Education, Education Policy

Atıf İçin / Please Cite As:

Erginer, A. ve Saklan, E. (2023). Cumhuriyet'in 100. yılında Türkiye'de ve seçilmiş bazı ülkelerde okul öncesi eğitimin durumu. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(ÖS), 60-79. doi:10.33206/mjss.1351003

Geliş Tarihi / Received Date: 28.08.2023

Kabul Tarihi / Accepted Date: 04.10.2023

¹ Doç. Dr. - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, aysunerginer@nevsehir.edu.tr,

 ORCID: 0000-0002-0029-4032

² Dr. Öğr. Üyesi - Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, eminesaklan@gmail.com,

 ORCID: 0000-0001-6143-9955

Giriş

Cumhuriyet Türkiye’si, savaş sonrası kurulan bir ülke olarak küllerinden yeniden doğma mücadelesi vermiş, Cumhuriyet’in kuruluşundan bu yana birçok sistemde olduğu gibi eğitim sisteminde de önemli aşamalar kaydedilmiştir. Mustafa Kemal Atatürk, cephede kazanılan savaştan sonra en önemli mücadelenin eğitimde verileceğini ifade ederek, kalkınmanın nitelikli insangücü eğitimi ile sağlanacağı vurgusunu yapmıştır. Gelişmiş ülkelerin eğitim sistemlerinde de gelişmiş olmalarından hareketle, eğitim siteminde yasal düzenlemelere gidilmiş, Osmanlı Devleti’nden aktarılan okullar, izlenen politikalar ve yasal düzenlemelerle yeniden şekillendirilmiştir. Toplumun okuma yazma bilmemesi, Cumhuriyet döneminin eğitime ilişkin ilk politikalarının yönünün ilkokula ve okuma yazma öğretimine vrilmesine neden olmuştur. Akyüz (2010, s. 381), ‘‘Cumhuriyet döneminde toplumun çoğunluğunun okuma yazma bilmediği gerçeği ile karşılaşıldığının ve ilköğretim okullarının öncelik taşıdığıının altını çizmektedir’’. Dolayısıyla ilkokuldan önce bir ğretim kademesi olan okul öncesi eğitim, o yıllarda önemi fark edilen ve üzerinde durulan bir ğretim basamağı olamamıştır.

Cumhuriyet’in 100. yılına gelindiğinde ise, okul öncesi eğitimle ilgili Kalkınma Planları, Milli Eğitim şraları gibi eğitim politikası dayanaklarında alınan kararların tam anlamıyla uygulanamadığı görülmektedir. Okul ncesi eğitimin tüm ülkeye ve ağ nüfusuna yaygınlaştırılmaması, fiziksel olanaklar ve finansman yetersizliği vb. sorunları devam etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2013-2014 eğitim ğretim yılında okul öncesi eğitimi zorunlu eğitim kapsamına almayı gündemine almış, 17. Mili Eğitim şûrası’nda (2007) ise okul öncesi eğitimin zorunlu olması kararının verildiği ifade edilmiştir. MEB (2010a), okul öncesi eğitimde zorunlu eğitime geçebilmek için pilot uygulamaları başlatmış, 2009-2010 eğitim ğretim yılında 32 ilde pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Ardından 2010-2011 eğitim-ğretim yılında 25 il, 2011-2012 eğitim ğretim yılında 14 ilin daha eklenmesiyle zorunlu okul öncesi eğitimin uygulanacağı il sayısı 71 olmuştur. Fakat 30.03.2012’de 12 yıllık zorunlu eğitime geçilmesiyle (MEB, 2012), okul öncesi eğitim zorunlu eğitim kapsamındaki ğretim kademelerinden biri olamamıştır.

Aslında dünyadaki örneklerine bakıldığında okul öncesi eğitim, öneminin fark edildiği ülkelerde okullaşma oranlarının yüzde yüzlere ulaştığı ve dikkat çekici bir şekilde zorunlu eğitim kapsamına almaya yönelik girişimlerde bulunulan bir ğretim basamağıdır. Aral, Kandır ve Can Yaşar (2002); Poyraz ve Dere ifti (2011), bireyin yaşamı göz önüne alındığında, okul öncesi dönemin hayata hazırlık açısından son derece önemli olduğunun, bu dönemde bireyin edindiği tüm davranışların, yaşamın devamını etkileyebilecek bir güce sahip olduğunu vurgulamaktadırlar. Nikaj (2020), ocukların erken yaşta eğitilmelerinin, aynı zamanda ekonomik büyüme ve gelişmede çok önemli bir faktör olarak görüldüğünün altını çizmektedir. Araştırmalar, özellikle 0-3 yaş arasında erken çocukluk eğitimine yapılan yatırımların, çocuklarda yalnızca sosyalliği, motivasyonu ve özgüveni geliştirmekle kalmadığının, aynı zamanda sosyal sermayenin uzun vadeli niteliksel gelişiminin kaynağı olduğunu ifade etmektedirler.

Okul ncesi eğitim, yalnızca çocuklara değil aynı zamanda ailelerine ve topluma da önemli yararlar sağlamaktadır. Yapılmış olan bazı araştırmalarda, okul öncesi eğitim alan ve almayan çocuklar karşılaştırılmıştır. Araştırma sonuçları, okul öncesi eğitim alan çocukların almayanlara göre okula gelmeye daha istekli olduklarını, daha paylaşımcı ve uyumlu davranışlar sergilediklerini (Yoleri ve Tanış, 2014); bilişsel özelliklerinin, problem çözme ve matematik becerilerinin daha gelişmiş olduğunu; (Kök, Tuğluk ve Bay, 2005; Turan, 2013; Yazar, 2013); dil gelişimlerinin daha iyi olduğunu (Akçay, 2016); grup etkinliklerinde daha başarılı olduklarını (Yazar, 2013); düşünce ve duygularını iyi ifade edebildiklerini (Lokumcu Tozar, 2011); yaratıcı düşünme düzeyleri (Can Yaşar ve Aral, 2010) ile ilkokula hazırbulunuşluk düzeylerinin yüksek olduğunu (Erkan ve Kırca, 2010) ve sağlık eğitimi konusunda farkındalık kazandıklarını (Lokumcu Tozar, 2011) ortaya koymaktadır.

Okul ncesi eğitimin ayrıca, ailelerin sorumluluğunun okul öncesi eğitim kurumları ile paylaşılmasını (Yazar, 2013); aile eğitim etkinlikleri yoluyla ailelerin birçok konuda bilgi, beceri ve farkındalıklarının artmasını (Tezel, şahin ve nver, 2005); ailelerin edindikleri bilgiler yoluyla evde eğitim ortamını düzenlemelerini ve çocukları ile kaliteli zaman geçirme konusunda bilinenmelerini (Poyraz ve Dere ifti, 2011) sağladığı; çalışan annelere büyük oranda destek verdiği ve çocuklarından ayrı geçirdikleri zamandan dolayı suçluluk duymalarını önlediği (Cömert ve Erdem, 2016) söylenebilir. Okul ncesi eğitimin topluma sağladığı yararları; ekonomik ve toplumsal açıdan dezavantajlı durumda olan çocuklara eşit bir başlangıç olanağı sunması; birlikte sağlıklı, başarılı, sorumluluk sahibi ve üretken bireylerin yetişmesinin içinde buldukları ve bir parçası oldukları toplumu da glendirmesi (Katrancı, 2014); ocukların toplumsal kuralları bilmeleri ve buna uygun davranmalarının toplumsal bir yarar sağlaması (Sarıçam ve Halmatov,

2012) ve okul öncesi eğitime kaynak ayırmanın gelecekte ülke ekonomisine de katkı sağlayabilmesi (Kaytaş, 2005) eklenebilir

Pearson ve Degotardi (2009), küresel ölçekte değişen ekonomik koşulların, kentleşmenin yaygınlaşmasının ve aile yapısındaki değişimlerin okul öncesi eğitime olan gereksinimi artırdığını belirtmektedirler. Dünyadaki hızlı değişime paralel bir şekilde, küçük çocukların eğitimine verilen ilgi ve önemin de son yıllarda arttığı görülmektedir. Mallinson da (1980; akt. Oktay, 1999), benzer ifadeler ile aile yapısının değişmesi, kentleşmenin artması ile beraber çocuk bakımı konusunda akraba desteğinin azalmasına dikkat çekerken, günlük yaşamın sınırlı mekanlara dönüşmesi ile çocukların yaşlıları ile daha az bir araya gelmelerinin, çocuk eğitimi ve büyümesine ilişkin ortaya konulan yeni bilgi ve fikirlerin, okul öncesi eğitimin bireyin gelecek yaşamının büyük ölçüde belirleyicisi olduğunun anlaşılmasının, okul öncesi eğitimi gerekli kılan nedenler olarak sıralandığını belirtmektedir.

Okul öncesi eğitim günümüzde üretim, tüketim, yaşam ve çalışma koşullarındaki değişiklikler nedeniyle, artık bir tercihten ziyade bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir (Yavuzer, 2011). Okul öncesi dönem birçok yönüyle insan gelişiminin en hızlı gerçekleştiği dönem olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle yaşamın ilk yıllarına karşılık gelen bu eğitim, bireyin bütünsel gelişimini sağlamakta ve bireyin yaşamı boyunca elde edeceği sonuçların önemli bir yordayıcısı olmaktadır (Ağgöl Yalçın ve Yalçın, 2018; Brilli, Del Boca ve Pronzato, 2016).

Dünyada Okul Öncesi Eğitim

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma örgütü (OECD) dünya genelinde ülkelerin ekonomilerine katkı sağlamayı amaç edinmiş bir ekonomik kuruluş olarak bilinmekte ve bu özelliğiyle öne çıkmaktadır. Özellikle OECD'nin yürütücüsü olduğu ve dünyada çeşitli yaş gruplarından öğrencilerin katılmış oldukları uluslararası sınavlarda elde edilen sonuçlar, çocukların erken yaşlardan itibaren bilişsel deneyim elde etmelerinin ve bu yönde desteklenmelerinin, sonraki eğitim kademelerinde matematik, fen bilimleri ve okuma performanslarını artırdığına işaret etmektedir. Böylece okul öncesi eğitime dikkat çekilmekte ve farklı ülkelerin okul öncesi eğitimde ne tür düzenlemelere gidildiğinin incelenmesi önemli bulunmaktadır (OECD, 2022).

Almanya

Almanya'da, daha önce 3-6 yaş arasındaki çocukları kapsayan okul öncesi eğitim, federal hükümet tarafından 1 yaşın altındaki çocukları da kapsayacak şekilde genişletilmiş ve yasal hak durumuna getirilmiştir. Okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamında olmadığı Almanya'da, okul öncesi eğitim kurumları temel eğitime hazırlık için Dil, Okuma ve Yazma Becerileri, Matematik, Doğa Bilimi ve Bilgi Teknolojileri'ni içeren bir çerçeve yapı uygulanmaktadır (Wendt, Smith ve Bos, 2016). Almanya'da çocuğun gelişimini toplumun sorumlu ve özerk bir üyesi olarak teşvik etmek için okul öncesi eğitime önem verilmektedir. Ayrıca okul öncesi eğitim, çocuğun aile içinde yetiştirilmesini desteklemek, ebeveynlere istihdam konusunda yardımcı olmak ve çocuğun sosyal, duygusal, fiziksel ve zihinsel gelişimini sağlamak için tasarlanmıştır (Eurydice, 2022).

Almanya'da okul öncesi eğitimde pedagoji alanındaki eğitimci personel (Erzieherinnen ve Erzieher), Fachschulen'de uluslararası düzeyde üçüncül seviyeye atanan gençlik ve toplum çalışmaları için eğitilmektedir. Son yıllarda, pedagoji alanındaki personelleri birinci derece ve ileri eğitime götürecek programların sayısı artmıştır. Fachschulen ve Fachhochschulen iş birliğiyle, özellikle temel eğitim alanında yönetim ve danışmanlık seviyelerinde, pedagoji alanındaki kalifiye personeller için ileri eğitim kursları sunulmaktadır. Okul öncesi eğitimcilerinin bazıları (özellikle üst düzey pozisyonlarda bulunanlar), gençlik ve toplum çalışanları (Sozialpädagogin) olarak bir yükseköğretim kurumundan mezun olmuşlardır. Bu eğitim ya bir yükseköğretim kurumunda 3 yıllık bir eğitim kursu ve 1 yıllık uygulamalı eğitimden ya da en fazla 2 bütünlük yarıyıl iş deneyimi (Praxissemester) içeren 4 yıllık bir eğitim kursundan oluşmaktadır (Eurydice, 2022).

Akademik olarak eğitilmiş diğer öğretim kadrosunda, çocuk eğitimciler de (Kindheitspädagogin) yer almaktadır. Bu disiplinde çeşitli lisans dersleri oluşturulmuştur. Bazı eyaletlerde okul öncesi eğitimde pedagoji bölümündeki personel (pädagogische Fachkräfte), bu alandan mezun gençler ve toplum çalışanlarının yanı sıra, ek personel, özellikle de kreş asistanları (Kinderpflegerinnen und Kinderpfleger) istihdam edilmektedir. Çoğu eyalette bu personel, tam zamanlı meslek okulları olan Berufsfachschulen'de 2 yıllık bir eğitim programına katılmaktadırlar. Okul öncesi eğitimde öğretmen eğitimi temel olarak 2 aşamaya ayrılmakta, uygulamalı eğitim dönemlerini ve okul ortamında uygulamalı eğitimi içeren bir

yükseköğrenim programı şeklinde sınıflandırılmaktadır. Okulların uygulamalı eğitimlerinin yükseköğretim dersleri içindeki payı son yıllarda önemli ölçüde artmıştır. Fakülteler arasında öğretmen eğitimini koordine etmek, rehberlik ve destek sağlamak ve ayrıca üniversitelerdeki eğitim programları ile öğretmenlik uygulamasının koordineli bir şekilde işleyişini sürdürebilmek için tüm kurumlarda öğretmen yetiştirme merkezleri ve eğitime ilişkin okullar vb. kurulmuştur. Okul öncesi eğitimde, eğitime kabul şartı Mittlerer Schulabschluss'tur ve edinilmesi en az 2 yıl süren ilgili bir mesleki eğitim yeterliliği veya ilgili bir meslekte 2 yıllık deneyim şartının arandığı belirtilmektedir. 2004'ten beri Almanya'daki yükseköğretim kurumları da çocuk gündüz bakım uzmanları yetiştirmektedir (Eurydice, 2022).

Finlandiya

Finlandiya'daki erken çocukluk eğitimi ve bakımı (EÇEB), "educare" modeli olarak adlandırılan eğitim ve bakıma yönelik bütünlük bir yaklaşıma dayanmaktadır. Mevzuat, EÇEB'i pedagojiye vurgu yapan planlı ve hedef odaklı bir eğitim, yetiştirme ve bakım kurumu olarak tanımlamaktadır. Eğitim ve Kültür Bakanlığı, okul öncesi eğitim de dahil olmak üzere erken çocukluk eğitimi ve bakımından genel olarak sorumludur. Okul öncesi eğitim çağındaki tüm çocukların, bir EÇEB merkezinde veya aile kreşinde tam zamanlı erken çocukluk eğitimi ve bakımı için yasal hakları bulunmaktadır. Belediyelerin yerel ihtiyaca göre EÇEB hizmetleri sunma konusunda yasal bir görevi vardır. Ebeveyn izni sonrasında çocuk genellikle 9 ya da 10 aylık olduğunda, ebeveynlerin seçebilecekleri çeşitli seçenekler vardır. Bu seçenekler: Belediye EÇEB hizmetleri, özel EÇEB hizmetleri veya özel çocuk bakımı ödeneği ile çocuk bakımı ve en küçük çocuk 3 yaşına gelene kadar bakım izni ve evde çocuk bakım parası ile evde kalmayı kapsamaktadır. Finlandiya'da okul öncesi eğitim 2015 yılı Ağustos ayından itibaren zorunlu hale getirilmiştir ve ücretsiz sunulmaktadır. Okul öncesi eğitimin kapsamı genellikle günde 4 saattir. Ülke genelinde okul öncesi eğitimde ulusal çekirdek program uygulanmaktadır (Eurydice, 2022).

Finlandiya'da öğretmenlik oldukça popüler bir meslektir ve ülke öğretmen eğitimine büyük önem vermektedir. Okul öncesi eğitimde öğretmenlik yapabilmek için lisans diplomasına sahip olmak gerekmektedir. Eğitimi Geliştirme Programı (Teacher Education Development Program), öğretmenlik yeteneği en iyi olan öğrencilerin seçilmesine dikkat etmekte ve öğretmenlik kariyeri boyunca öğrenmenin geliştirilmesine odaklanmaktadır. Öğretmen eğitiminin sistematik bir parçası olarak, mentörlük ve akran desteğine özellikle dikkat edilmektedir. Öğretmen eğitiminde ve eğitim kurumlarında kullanılan çalışma yöntemleri, öğrenen odaklı, araştırmaya dayalı ve bütünsel okul yaklaşımını kapsamaktadır (Eurydice, 2022). Finlandiya'da öğretmen yetiştiren kurumlara giriş yapabilmek için üniversite sınavına ek olarak yazılı sınav, yetenek testi, grup tartışmaları ve mülakat sınavlarından başarılı olmak gerekmektedir (Ekinci ve Öter, 2010; Kalkan, 2021). Öğretmenlik için eyalet ve yerel yönetimler istihdam sağlarken, öğretmenliğe girişte staj eğitiminde başarı sağlamak ve öğretmenlik becerisinin olmasına dikkat edilmektedir (Aykaç, Kabaran ve Bilgin, 2014).

Danimarka

Danimarka'da okul öncesi eğitim Çocuk ve Eğitim Bakanlığı'nın yetkisi altında, 6 yaşına kadar olan çocukları kapsamaktadır. Gündüz Bakım Yasası, belediyelerin 26 haftalıktan ilkökula başlayana kadar tüm çocuklar için okul öncesi eğitim hizmetini sağlamakla yükümlü olduğunu belirtmektedir. Okul öncesi eğitim, 6 yaşına kadar olan çocuklar için yaşlarına uygun gündüz bakım merkezleri, 3 yaşın altındaki ve üzerindeki çocuklar için ayrı kurumlar (kreşler ve anaokulları) şeklinde yapılandırılmıştır. Genel olarak, kamu EÇEB hizmeti belediyeler tarafından yürütülmektedir. Hane geliri ayda 2.076 Euro'yu aşmıyorsa ücretsiz okul öncesi eğitim sağlanması mümkündür (borger.dk, 2022; Eurydice, 2022).

Kreşler, anaokulları ve anasınıflarındaki pedagoğların eğitimi Üniversite Kolejleri tarafından verilmektedir. Profesyonel lisans derecesi, 75 AKTS'lik uygulamalı eğitim süreleri de dahil olmak üzere 3 ½ yıllık eğitimin (210 AKTS) ardından verilir (<https://ufm.dk>). Danimarka'da okul öncesi eğitimin 1 yılı zorunlu eğitim kapsamındadır (Eurydice, 2022).

Avusturya

Avusturya'da 3 yaşından küçük çocuklar için kreşler, 3-5 yaş arası çocuklar için anaokulları okul öncesi eğitim hizmetlerini sağlamaktadır. Eylül 2009'da 5 yaşındaki çocuklar için anaokulu zorunlu olmuştur. Aile yardımı veya çocuk bakım yardımı gibi aile politikası çerçevesindeki finansal konular Federal Eğitim Bakanlığı'nın sorumluluğundadır. Avusturya'da federal hükümet ve federal eyaletler; 3 yaşın altındaki çocuklar için çocuk bakım hizmetlerinin genişletilmesine, dil gelişimine ve ayrıca dil gelişimi

konusunda personel eğitimine, temel değerlerin öğretilmesine ve anaokulundan ilkokula geçiş konularına odaklanmaktadır (Eurydice, 2022).

Avusturya'da okul öncesi eğitim düzeyinde görev alacak öğretmenler, 5 yıllık öğretmen yetiştirme kolejlerinde eğitim görmektedirler. Okul öncesi eğitim içeriğine ek olarak, tüm eğitim dönemi boyunca genel eğitim içeriği de sunulmaktadır. Avusturya'da öğretmenlerin tamamı ortak bir "çekirdek program" çerçevesinde, 240 AKTS'lik 8 dönemlik lisans programlarını ve en az 90 AKTS'lik 2 ya da 3 dönemlik yüksek lisans programlarını tamamlamaktadırlar. Yüksek lisans programı, lisans programından hemen sonra veya yarı zamanlı olarak tamamlanabilmektedir. Her durumda, yeni öğretmenlere hizmetin ilk yılında (göreve başlama yılı) bir danışman eşlik etmektedir (Eurydice, 2022).

Fransa

Fransa'da okul öncesi eğitim hizmetleri çocukların yaşlarına göre, her biri farklı bir yetkili makamın sorumluluğunda olan 2 ayrı aşamada sağlanmaktadır. 2-3 yaş altı çocuklar için okul öncesi eğitim hizmetleri, Dayanışma ve Sağlık Bakanlığı tarafından düzenlenmektedir. Çocuk bakıcıları bu yaş grubu için çocuk bakımının çoğunu sağlamakta olup, kreşler de mevcuttur. Kreşlerin yönetimini yerel yönetimler üstlenmiştir. 3-6 yaş arasındaki çocuklar için okul öncesi eğitim hizmetleri Milli Eğitim Bakanlığı'nın sorumluluğunda olup, okul öncesi eğitim kurumlarında (écoles maternelles) yürütülmektedir. 3 yaşından itibaren ailelerin, evde eğitim dışında, çocuklarını okul öncesi eğitime göndermeleri gerekmektedir. 3 yaş ve üzeri tüm çocuklar için eğitim, Eylül 2019'dan beri zorunlu hale getirilmiştir. Kamu sektöründe okul öncesi eğitim hizmetleri ücretsizdir. Özel sektörde ise hane halkı tarafından karşılanması gereken maliyetler bulunmaktadır (Eurydice, 2023).

Fransa'da öğretmenlik mesleğine giriş oldukça zorlu olup, başlangıçta bir sınav yapılmaktadır (Erden, 2011). Okul öncesi eğitimden yükseköğretime kadar eğitimin her düzeyindeki kamu sektörü öğretmenleri devletin kamu hizmetine ait olup, memur ya da görevli öğretmenler olarak adlandırılmaktadırlar. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğini aşamalı olarak ve iş deneyimi yoluyla öğrendikleri (Inspé-Öğretim ve Eğitim İçin Ulusal Yükseköğretim Kurumları) kurumlarda, 32 adet (Nationalaux Supérieurs du Professorat et de L'éducation) enstitü bulunmaktadır. Bu kurumlar öğrencilere ulusal bir yüksek lisans derecesini karşılayan 4 dönemlik bir eğitim sunmaktadırlar (Eurydice, 2022).

Yunanistan

Yunanistan'da okul öncesi eğitim hizmetleri, çocuğun yaşına göre ve yasal haklar açısından 2 aşamada sağlanmaktadır. Okul öncesi eğitim hizmeti 4 yaşın altındaki çocuklar için, İçişleri Bakanlığı'nın yetkisi altındaki belediye bebek bakımı (vrefikoi stathmoi), bebek/çocuk bakımı (vrefonipiakoi stathmoi) ve çocuk bakım merkezleri (madeikoi stathmoi); özel okul öncesi eğitim ve bakım ortamları, bebekler ve/veya çocuklar için yarı zamanlı çocuk bakım ortamları ve Çalışma Bakanlığı'nın yetkisi altındaki entegre bakım bebek/çocuk bakım merkezleri şeklinde yapılandırılmıştır. Okul öncesi eğitim hizmetleri 4-5 yaş arası çocuklar için Eğitim ve Din İşleri Bakanlığı'nın yetkisi altındaki kamu ve özel anaokulları (nipiagogeia) şeklinde hizmet vermektedir. 2020-2021 eğitim öğretim yılından bu yana, ulusal düzeyde okul öncesi eğitimin 2 yılı zorunlu eğitime dahil edilmiştir. Buna bağlı olarak zorunlu okul öncesi eğitimin başlama yaşı 4 yaşa indirilmiştir (Eurydice, 2022).

Yunanistan'da okul öncesi eğitim öğretmeni olabilmek için üniversite düzeyinde bir giriş sınavını geçip, 8 dönemlik bir kursu tamamlamak gerekmektedir. Mezunlar pedagojik ulusal sınavı geçtikten sonra, 4-6 yaş arası çocukların devam ettiği ve Eğitim ve Din İşleri Bakanlığı tarafından yönetilen devlet anaokullarında çalışabilmektedirler (Tsigra, 2010). Yunanistan'da okul öncesi eğitim okullarını ve ilkokulu (Dimotiko) kapsayan öğretmen adayları, ülke genelindeki üniversitelerde faaliyet gösteren sırasıyla Okul Öncesi ve İlköğretim Pedagoji Bölümleri'nden mezun olabilmektedirler. Okul öncesi öğretmenlerinin başlangıç eğitimi; Atina, Selanik, Patras, Yanya, Trakya, Girit, Ege, Tesalya ve Batı Makedonya Üniversiteleri'nin Okul Öncesi Eğitim Pedagoji Bölümleri tarafından verilmektedir. Okul öncesi eğitim, öğretmen adaylarına sunulan öğretim odaklı dersler, sınıfta çeşitli öğretim yöntemlerinin kullanılması ile teorik ve pedagojik eğitimi de içeren eşzamanlı bir modelle entegre edilmiştir (Eurydice, 2022).

İsveç

İsveç'te tüm çocukların 3 yaşına geldiklerinde yılda en az 525 saat (haftada yaklaşık 15 saat) ücretsiz anaokuluna gitme hakları vardır. 2019'da 1-5 yaş arası çocukların yüzde 85,4'ünün anaokuluna devam ettiği kaydedilmiştir. İsveç Ulusal Eğitim Ajansı'nın istatistik verilerine göre, bir yaşındaki çocukların % 50,5'i anaokuluna, 2-3 yaşındakilerin sırasıyla % 90,6'sı ve % 94,0'ı ve 4-5 yaşındakilerin % 95,3'ü okul öncesi

eğitim kurumlarına devam etmişlerdir (Eurydice, 2022). İsveç'te 6 yaşından itibaren tüm çocuklar için anaokulu zorunludur. Sonuç olarak, 2019-2020 eğitim öğretim yılında 6 yaşındaki tüm çocukların neredeyse % 98'i bir okul öncesi sınıfına kayıt olmuştur (Eurydice, 2022). İsveç'te okul öncesi eğitim, Eğitim ve Araştırma Bakanlığı'nın sorumluluğundadır. Belediyeler, Eğitim Yasası (Skollagen SFS 2010: 800) ile belirlendiği şekliyle, 1 yaşından itibaren tüm çocuklara devlet destekli okul öncesi faaliyetler ve çocuk bakımı sağlamakla yükümlüdür. Okul öncesi eğitim 2 ana aşamaya ayrılmaktadır. Bu aşamalar: 1-5 yaş arası çocuklar için üniter anaokulları (förskola) ile temel eğitime başlamadan önceki son yıl ve 6 yaşındaki çocuklar için zorunlu okul öncesi eğitim sınıflarıdır (förskoleklass). İsveç'te 1 yaşından itibaren çocuklar, kamu tarafından finanse edilen okul öncesi eğitim hizmeti alma hakkına sahiptirler ve 3 yaşından itibaren haftada en az 15 saat ücretsiz hizmet alma hakları vardır. Ebeveynleri çalışan veya okuyan çocuklar, okul sonrası devlet tarafından finanse edilen bir merkeze (fritidshem) devam ederler (Eurydice, 2022).

İsveç'te anaokullarında öğretmenlik yapabilmek için resmi olarak asgari bir yeterlilik düzeyi bulunmamaktadır. Ancak, her anaokulunda okul öncesi eğitim diplomasına sahip en az bir kişinin bulunması gerekmektedir. Okul öncesi öğretmen adayları, en küçük çocukların öğrenme ve bakım ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli bilgi ve becerileri kazanma, okuma, yazma ve temel matematik becerilerinin nasıl edinildiği konusunda sağlam bilgiye sahip olmayı destekleyecek bir eğitim programından geçmektedirler. Bunun yanı sıra, ortaöğretim düzeyinde mesleki diplomaya sahip "barnskötare" adı verilen eğitimciler, okul öncesi eğitim öğretmenleri arasında ikinci sırayı almaktadır (Eurydice, 2022).

Hollanda

Hollanda'da bir çocuk altı haftalıktan ilkokulu bitirdiği ana kadar kreşe gidebilmektedir. Çocuk bakımı, ilköğretim kapsamına girmeyen çeşitli çocuk bakımı seçenekleri için kullanılan bir terimdir. Bu seçenekler, 0-4 yaş arası çocuklar için kreş, 4-12 yaş arası çocuklar için okul dışı bakım ve 0-12 yaş arası çocuklar için çocuk bakıcısı hizmetleri şeklinde sınıflandırılmaktadır. 5 yaşından itibaren tüm çocuklar için eğitim zorunludur ve 4 yaşından itibaren Hollanda'daki tüm çocukların yasal eğitim hakkı vardır. Hollanda hükümeti çocuk bakım masraflarının önemli bir kısmını karşılamaktadır. Bunun yanı sıra ailelere çocuk bakım yardımı da (kinderopvangtoeslag) sunulmaktadır. Ebeveynlerin almaya hak kazandığı miktar, aile geliri, çocuk sayısı ve ebeveynlerin çalışma saatleri gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak belirlenmektedir. Hollanda'da okul öncesi eğitim hizmetleri, Sosyal İşler ve Çalışma Bakanlığı ile Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı'nın yetkisi altındadır (Eurydice, 2022).

Hollanda'da okul öncesi eğitim öğretmenleri 4 yıllık bir eğitim görmektedirler. Okul öncesi eğitim öğretmenleri yöntemsel, sosyal ve örgütsel becerilerin yanı sıra engelli kişilerle veya küçük çocuklarla çalışmak gibi isteğe bağlı uzmanlıklar konusunda eğitim görürler. Oyun grubu liderlerinin çoğunluğunun sosyal hizmet alanında ileri eğitim yeterliliği bulunmaktadır (Broekhof, 2006).

İtalya

İtalya'da okul öncesi eğitim 107/2017 sayılı kanunla bütünleşik bir sistem şeklinde düzenlenmiştir. Bütünleşik sistem, genel eğitim sisteminin bir parçası olarak çocukları yaş düzeylerine göre ayırarak şekilde yapılandırılmıştır. Buna göre, 0-3 yaş arası çocuklar için Çocuk Eğitim Hizmetleri (Servizi Educativi Per L'infanzia) ve 3-6 yaş arasındaki çocuklar için 'Çocukluk Okulu' (Scuola Dell'infanzia) şeklinde bir ayrıma gidilmiştir. Çocuk Eğitim Hizmetleri (0-3 yaş), hem merkez tabanlı (kreşler, oyun alanları, çocuklar ve aileler için merkezler) hem de ev tabanlı bir dizi hizmeti ifade etmektedir. Çocuk Eğitim Hizmetleri'ne katılım zorunlu olmamakla birlikte, aileler ücret ödemektedir. 0-3 yaş arası çocuklara yönelik Okul Öncesi Eğitim Hizmetleri, bölgesel ve merkezi yönetmeliklerle tanımlanan ölçütlere göre doğrudan belediyeler veya dolaylı olarak özel ve kamu kuruluşları tarafından yürütölmektedir. Çocukluk Okulu (3-6 yaş) aşamasının sorumluluğu Eğitim Bakanlığı'na aittir. Devletin yanı sıra, kamu ve özel şahışlar da bu yaş aralığındaki çocuklar için okul öncesi eğitim hizmetleri yürütebilmektedirler. Bu eğitim düzeyi zorunlu değildir ve aileler ücret ödememektedir (Eurydice, 2023).

Eğitim Bakanlığı, 2020 yılında yürürlüğe konan eğitim yasası (Febbraio) ile öğretmenlerin ve tüm okul personelinin eğitimine ve sürekli mesleki gelişimine öncelik vermektedir. Bakanlıkça öğretmenlerin eğitimi, eğitim sistemini iyileştirmek ve yenilemek ve okulların sosyal, kültürel ve ekonomik değişimlerle yüzleşmesine yardımcı olmak için kilit özellik olarak kabul edilmektedir. Okul öncesi ve ilkokul öğretmenleri, nitelikli staj faaliyetlerini içeren 5 yıllık bir programı tamamlamak zorundadır. Eğitimciler, bu kurumlarda çalışmak için özel olarak eğitim bilimlerinde bir lisans derecesine sahip olmalıdır. Devlet

okullarındaki öğretmenler kamu çalışanı olarak görülmekte ve geçici veya kalıcı olabilen özel hukuk sözleşmesi kapsamında çalışmaktadırlar. Ulusal toplu ve bütünleştirici iş sözleşmeleri, öğretmenlerin hizmet koşullarını düzenlemektedir. İtalya'da 0-3 yaş arası çocuklara yönelik kamu okul öncesi eğitim hizmetleri merkezi ve bölgesel yönetmeliklerle tanımlanan ölçütlere uygun olarak doğrudan belediyeler tarafından yürütülmektedir. 2020-2021 eğitim öğretim yılından itibaren okul öncesi eğitimde görev alacak öğretmenlerin, Eğitim Bilimleri'nde 3 yıllık bir programı başarıyla tamamladıktan sonra, elde edilen en az bir lisans derecesine sahip olmaları gerektiği belirtilmiştir (Eurydice, 2022).

Norveç

Norveç'te okul öncesi eğitim 1-6 yaş arası çocukların eğitimini kapsamaktadır. Okul öncesi eğitimin temel amacı çocukların bakım ve oyun ihtiyaçlarını karşılamak ve çok yönlü gelişimin temeli olarak öğrenmeyi ve gelişimi teşvik etmektir. Norveç'te okul öncesi eğitim zorunlu değildir, ancak çocukların çoğu anaokuluna devam etmektedir. Ayrıca çocuklar 1 yaşından itibaren devlet tarafından finanse edilen bir anaokuluna devam etme hakkına sahiptir. Belediyeler, ebeveynlerin eğitim talebini karşılamak için yeterli anaokulu sağlamaktan sorumludur. Norveç'te anaokulları, Eğitim ve Araştırma Bakanlığı'nın genel sorumluluğu altındadır. Norveç Eğitim ve Öğretim Müdürlüğü, anaokullarının geliştirilmesinden sorumludur. Norveç Eğitim ve Öğretim Müdürlüğü'ne göre, çocukların % 50'si özel bir anaokuluna devam etmektedir. Aynı belediye içinde özel anaokulları, devlet anaokulları ile aynı finansmanı almaktadırlar. Belediyeler hem özel hem de kamu anaokullarının denetiminden sorumludur (Eurydice, 2022).

Norveç'te anaokulu öğretmenliği eğitimi, 1930'lara kadar İsveç, Danimarka veya Almanya'da verilen kısa "Fröbel seminerlerinden", özel kurumlarda 2 yıllık eğitime ve son olarak lisans eğitim programına evrilmiştir (Furu vd., 2011). Mevcut durumda anaokulu öğretmenliği eğitimi lisans düzeyinde 3 yıllık tam zamanlı veya 4 yıllık yarı zamanlı programlar olarak yürütülmektedir. Norveç'te anaokulu öğretmenliği eğitimi sağlayan üniversitelere ve üniversite kolejlerine, ulusal bir çerçeve içerisinde pedagojik programlar yürütme ve örneğin işyeri temelli erken çocukluk öğretmenlik programları gibi çeşitli kuruluşlarla bağlantılar kurma konusunda önemli ölçüde özgürlük tanınmaktadır. 2012 yılında Eğitim ve Araştırma Bakanlığı, anaokulu öğretmenliği eğitime yönelik yeni ulusal düzenlemeler ve müfredatlar oluşturmaktadır. Norveç'te 0 ile 6 yaş arasındaki çocukların % 74,4'ü anaokuluna devam etmektedir (Norwegian Ministry of Education and Research, 2013). Eğitim ve Araştırma Bakanlığı okul öncesi öğretmenleri için yeni bir çerçeve plan üzerinde çalışmakta ve çocuklara, dil ve dil öğrenimine ve anaokullarında kültürel çeşitliliğe ilişkin öğrenmenin güçlendirilmesi konularındaki ihtiyacı tanımlamaktadır (NOKUT, 2010).

İspanya

Okul öncesi eğitim, İspanyol eğitim sisteminin ilk aşamasıdır ve 0-5 yaş arası çocukları kapsamaktadır. Okul öncesi eğitime katılım isteğe bağlıdır ve 3 yıllık iki aşamada yapılmaktadır. İlk aşama 0-2; ikinci aşama 3-5 yaş aralığını kapsamaktadır. İspanya'da 2/2006 sayılı Eğitim Kanunu'nun 15.2. maddesine göre, 3 yaşın üzerindeki her çocuğun okul öncesi eğitimde yasal hakkı vardır. İspanya, Kraliyet Kararnamesi'ne göre (95/2022/madde 5), okul öncesi eğitimin ikinci aşaması ücretsizdir ve ücretsiz eğitimin birinci aşamaya uzatılması sağlanarak, yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altındaki öğrencilerin erişimine ve düşük okullaşma oranlarına öncelik vermektedir. Okul öncesi eğitim çağına gelmiş çocukların devlet okullarına kabul edilmesi kapsamında dört hedef belirlenmiştir. Bunlar;

- Eğitim hakkını güvence altına almak, eşitlik koşulları altında erişim ve ebeveynler veya vasiler tarafından okul seçimi özgürlüğü tanımak,
- Öğrencilerin sosyo-ekonomik veya diğer gerekçelerle ayrılmasını önlemek,
- Özel eğitim desteği ihtiyacı olan öğrencilerin okullar arasında yeterli ve dengeli dağılımını sağlamak,
- Doğum, ırk, köken, cinsiyet, din, görüş, engellilik, yaş, hastalık, cinsel yönelim veya cinsiyet kimliği veya diğer herhangi bir durum temelinde ayrımcılık yapmamaktır (Eurydice, 2023).

İspanya'da eğitim sistemi, her biri bölgesel hükümetlerden birine ve ülkenin 2 özerk şehrine karşılık gelen 19 Eğitim Dairesi tarafından yönetilmektedir. Düzenleme ve koordinasyon işlevleri Eğitim, Kültür ve Spor Bakanlığı (MECD) tarafından yürütülmektedir. Bölgesel yönetimler, öğretmen eğitimi için gerekli faaliyetleri planlamaktan ve öğretmen yetiştirme programlarının (PAFP) teşvik edilmesi ve bu amaçla eğitim merkezleri veya enstitülerinin oluşturulması yoluyla çeşitlendirilmiş ve ücretsiz bir eğitiminin

sağlanmasından sorumludur. İspanya’da öğretmenler Eğitim, Sosyal ve Beşeri Bilimler ve Eğitim Bilimleri Fakülteleri ile Üniversite Öğretmen Okulu’nda yetiştirilmektedir. 1970 tarihli 6-13 yaş arasındaki çocuklar için zorunlu ve parasız eğitimin belirlendiği genel eğitim yasası ile okul öncesi eğitim ve ilkökul öğretmenliği için Eğitim Fakülteleri’nden alınacak 3 yıllık diploma; lisans mezuniyeti için 5 yıllık diploma gerekli görülmektedir. (Campos Aparicio ve Buciega Arévalo, 2014).

Portekiz

Portekiz’de okul öncesi eğitim sistemi, daha küçük (3 yaş altı) ve daha büyük çocuklar (3 ila 6 yaş) için farklı hükümlerle iki aşamada düzenlenmektedir. 3 yaşın altındaki çocuklara yönelik hizmet çocuk bakımına odaklanırken, okul öncesi eğitim (daha büyük çocuklar için tasarlanmış) eğitimsel hazırlığı vurgulamaktadır. 3 yaşına kadar olan çocuklar için okul öncesi eğitim hizmeti, eğitim sisteminin bir parçası değildir ve Çalışma, Dayanışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın (MTSSS) sorumluluğundadır. 3 yaşına kadar çocuk bakımı, çoğunlukla özel sosyal dayanışma kurumları (instituições particulares de solidariedade social - IPSS) gibi özel kar amacı gütmeyen kuruluşlar veya MTSSS ile işbirliği anlaşmaları olan yasal olarak eşdeğer kurumlar ve kar amacı güden özel kuruluşlar tarafından sağlanmaktadır. 3 yaşından küçük çocuklara yönelik sosyo-eğitimsel hizmet, ‘Kreşler, Çocuk Bakıcıları-Sosyal Güvenlik Enstitüsü ve Aile Kreşi’nden (Santa Casa da Misericórdia de Lisboa)’ oluşmaktadır.

Portekiz’de okul öncesi eğitim, 3 yaşından zorunlu eğitim yaşına (6 yaş) kadar olan çocukları kapsamakta ve yaşam boyu eğitim sürecinde temel eğitimin ilk aşaması olup tamamlayıcı bir özelliğindedir (Kanun No 5/97, 10 Şubat). Okul öncesi eğitim isteğe bağlıdır ve 3 yaşından zorunlu eğitime başlayana kadar tüm çocuklar için haftada 25 saat ücretsiz öğretim hizmeti bulunmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı, okul öncesi eğitim için öğretim kalitesini sağlamaktan sorumludur. Okul öncesi eğitim kurumlarının organizasyonu ve işleyişinin izlenmesinden oluşan teknik denetim, Milli Eğitim Bakanları (ME) ile MTSSS’nin ortak sorumluluğundadır. Portekiz’de 3 yaşın altındaki her iki çocuktan biri okul öncesi eğitime devam etmektedir. 2019/2020’de okul öncesi eğitime devam oranları, 3 yaşında % 83,2, 4 yaşında % 95,8 ve 5 yaşında % 99,9 olarak kaydedilmiştir (Eurydice, 2022).

Portekiz’de Milli Eğitim Bakanlığı’nın (Yasa 5/1997) getirdiği değişikliklere uygun olarak, okul öncesi eğitimde öğretmenlik yapabilmek için 3 yıllık bir eğitim görme şartı koşulmuştur. Okul öncesi eğitim kurumlarında görev alan öğretmenlerin Matematik, Okuryazarlık, Sosyal Bilgiler, Kaba ve İnce Motor Beceriler, Sanat, Sosyo-Duygusal Gelişim dahil olmak üzere farklı alanlarda uzmanlaşmaları gerektiği vurgulanmaktadır (Bratsch-Hines, Burchinal, Peisner-Fineberg ve Franco, 2019; da Silva, Marques, Mata ve Rosa, 2016).

Polonya

Polonya’da okul öncesi eğitim sistemi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından denetlenen çocuk bakım sistemi ve Milli Eğitim ve Bilim ve Yüksek Öğrenim Bakanlığı’nın sorumluluğunda olan eğitim sistemi şeklinde yapılandırılmıştır. Polonya’da okul öncesi eğitim iki aşamaya ayrılmaktadır. İlki 0-3 yaş arası çocuklar için oluşturulan kreşler (żłobki), çocuk kulüpleri (kluby dzieciğce), çocuk bakıcıları (opiekun dzienny) ve dadılardan (niania) oluşmaktadır. İkincisi 3 ila 6/7 yaş arası çocuklar için merkez temelli okul öncesi eğitim, anaokulları (przedszkole), ilkökullardaki okul öncesi sınıfları (oddziały przedszkolne), okul öncesi eğitim birimleri (zespół wychowania) ve okul öncesi eğitim merkezleri (punkt przedszkolny) dahil olmak üzere diğer okul öncesi eğitim ortamlarında sağlanmaktadır. Kreşler, gündüz bakımı görevlileri ve dadılar en az 20 haftalık çocuklara bakım sağlarken, çocuk kulüpleri 1 yaş ve üstü çocuklara hizmet vermektedir. Polonya’da okul öncesi eğitim 3-7 yaş aralığındaki çocukları kapsamaktadır. 6 yaşındaki çocukların bir yıllık okul öncesi hazırlık eğitimini tamamlamaları zorunludur. Merkezi İstatistik Ofisi ile Milli Eğitim ve Bilim Bakanlığı verilerine göre, 3-5 yaş arası çocukların okul öncesi eğitime katılım oranları 2021/2022 eğitim-öğretim yılında % 89,7 iken, bu oran kırsal kesimde % 85,3 olarak kaydedilmiştir (Eurydice, 2023).

Polonya’da okul öncesi eğitimde görev yapan öğretmenler lise eğitimi sonrası okul öncesi eğitime öğretmen yetiştiren 2 yıllık bir yüksekökol kademesinden mezun olmaktadır. Zaman içerisinde bu okullardan 3 yıllık öğretmen eğitimi kolejleri, öğretmen eğitimi yüksekökoluları (eğitim akademisi) ve üniversite bünyelerinde bulunan eğitim fakültelerine doğru bir dönüşüm yaşanmıştır (Adak Özdemir ve Özdemir Beceren, 2011).

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

ABD'de okul öncesi eğitimin başlıca amaçları arasında çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerinin sağlanması, dil ve okuryazarlık becerileri ve fen ve matematik becerilerinin geliştirilmesi, özel eğitim gereksinimi olan çocukların belirlenmesi, dezavantajlı çocuklara eşit fırsatlar sunulması yer almaktadır. Okul öncesi eğitim hizmetlerinden federal düzeyde Eğitim Bakanlığı sorumlu iken, eyalet düzeyinde eyalet yasama organları sorumludur (Bertram ve Pascal, 2016). Ayrıca okul öncesi eğitim programının içeriği eyaletler arasında büyük farklılıklar göstermektedir. ABD'de çocukların yaklaşık % 98'i birinci sınıfa başlamadan önce en az yarım gün; % 60'ı da tam gün olmak üzere okul öncesi eğitime devam etmektedirler (Kamerman ve Gatenio-Gabel, 2007).

ABD'de okul öncesi eğitimde, henüz anaokuluna başlamamış 5 yaşından küçük çocukların eğitimi ile ilgilenen okul öncesi öğretmenlerinin, genellikle devlet okullarında, özel okullarda veya çocuk bakım merkezlerinde çalıştıkları görülmektedir. Öğretmenlerin birçoğu 10 aylık okul döneminde çalışırken, bazıları yıl boyunca çalışmaktadırlar. Kreş ortamlarında çalışanlar, yıl boyunca daha uzun çalışma saatleri ile görevlerini sürdürmektedirler. Eğitim ve öğretim gereksinimleri, eyalet düzenlemelerine göre değişmektedir. Merkez tabanlı Head Start programlarındaki okul öncesi öğretmenlerinin en az bir önlisans derecesine sahip olmaları gerekmektedir. Ancak, ülke çapındaki Head Start programlarındaki tüm okul öncesi öğretmenlerinin en az % 50'sinin erken çocukluk eğitimi veya ilgili bir alanda lisans derecesine sahip olmaları gerekmektedir. Psikoloji gibi ilgili bir alanda derecesi olanlar, okul öncesi yaştaki çocuklarla öğretim deneyimine sahip olmalıdır. Devlet okullarında, okul öncesi öğretmenlerinin genellikle erken çocukluk eğitimi veya ilgili bir alanda en az lisans derecesine sahip olmaları istenmektedir. Lisans derecesi programları, çocukların gelişimi, küçük çocuklara eğitim ve çocukların ilerlemesini gözleme ve belgeleme üzerine eğitimi içermektedir. Gereksinimler eyaletlere göre değişmekte, ancak genellikle bir lisans derecesi ve yetkinliği göstermek için bir sınavı geçmeyi gerektirmektedir. Deneyimli okul öncesi öğretmenleri, bir okul öncesi veya çocuk bakım merkezinin müdürü veya başöğretmeni olmak için ilerleyebilmektedirler (Bureau of Labor Statistics, 2021).

Singapur

Singapur Eğitim Sistemi'nde okul öncesi eğitim dönemi 3-6 yaş arasındaki çocukları kapsamaktadır. Zorunlu olmamakla birlikte Singapur'da okul öncesi eğitim 3 yıl sürmektedir. Singapur'da okul öncesi eğitim programlarının günlük hayat ile bağlantısı kurulmakta ve çocukların dil, sosyal ve yaratıcılık becerilerinin geliştirilmesi ve fen ve matematik alanlarında problem çözme becerilerinin artırılmasına yönelik bir eğitim programı yürütülmektedir (Jensen, 2012). Singapur, çocukların bütünsel gelişimine önem vermekte, özgüvenlerinin ve öğrenme ilgilerinin desteklenmesi sağlanmaktadır (Ministry of Education Singapore, 2016; akt. Tuğluk ve Akçay, 2017, s. 210). Okul öncesi eğitim Singapur'da zorunlu olmamasına karşın, bütün veliler çocuklarının bu dönemde eğitim almalarını istemektedirler (Bakioğlu ve Göçmen, 2013).

Singapur gibi eğitimde yüksek performans gösteren ülkelerde, öğretmen adayları hem içerik hem de pedagojide uzmanlık sağlayan üniversite hazırlığı almalı ve öğretmenler hizmet içi mesleki gelişime katılmalıdırlar. Uygun üniversite hazırlığı ve nitelikleri olmadan hiçbir öğretmen işe alınamamaktadır. Bu tür ülkelerde öğretmenler iyi bir ücret almakta, katkıları vurgulanmakta ve önemsenmektedir (Goodwin, 2012). 2001 yılında yeni Okul Öncesi Eğitim Öğretmen Yetiştirme ve Akreditasyon Çerçevesi, Eğitim Bakanlığı ve Toplumsal Kalkınma, Gençlik ve Spor Bakanlığı (MCYS) tarafından ortaklaşa tanıtılan yeni öğretmen eğitimi çerçevesi kapsamında, okul öncesi öğretmenleri için asgari mesleki yeterlilik, 470 saatlik eğitimle elde edilecek Okul Öncesi Öğretmenlik Sertifikası şeklinde belirlenmiştir (Ting, 2007).

Japonya

Japonya'da okul öncesi eğitim zorunlu değildir ve 3-6 yaş arası çocukları kapsamaktadır. Okul öncesi eğitim ile ilgili anaokulları (youchien) ve gündüz bakımevleri (hoikujo) olmak üzere iki tür kurum bulunmaktadır. Japonya'da 3 yaşındakilerin % 80'inden fazlası, 4 yaşındakilerin % 90'ından fazlası ve 5 yaşındakilerin % 98'i ya anaokullarına ya da kreşlere kayıt olmaktadır. Japonya'daki küçük çocukların çoğu anaokullarına veya gündüz bakımevlerine kayıtlı olmasına karşın, her bir kurumun konumu çocukların ve ailelerinin gerçek demografik durumuna uygun olmayabilir. Bazı bölgelerde kreşler gündüz kreşi, bazı bölgelerde ise gündüz kreşleri anaokulu işlevi gördüğünden, kurumlar arasındaki önemli farklılıklar yıldan yıla giderek azalmaktadır. Bu nedenle yerel olarak hem kreş hem de anaokulu rolünü

üstlenebilecek bütünlük tesisler hayata geçirilmiştir. Yeni “Okul öncesi eğitim merkezleri (Nintei Kodomoen)” sistemi, 2006’dan beri merkezi hükümetler tarafından yürütülmektedir (NIER, 2022).

Japonya’nın öğretmen yetiştirmeden sorumlu kurumu Eğitim Bakanlığı’dır. Öğretmenler eğitim fakülteleri, devlet üniversiteleri, özel üniversiteler ve öğretmenlik sertifikası veren bakanlık tarafından onay verilmiş fakültelerde yetiştirilmektedirler (Kalkan, 2021). Japonya’da öğretmen olarak atanmak için en az lisans mezunu olmak, bölge atama sınavında ve sözlü sınavda başarı sağlamak ve bir öğretmenlik sertifikasına sahip olmak gereklidir. Öğretmenliğe atanan tüm bireylerin hizmet içi eğitim almaları sağlanırken, en az 6 ay staj yapmaları için zorunlu tutulmaktadır (Aykaç, Kabaran ve Bilgin, 2014).

Şili

Şili’de okul öncesi eğitim, 0-6 yaş arasındaki çocukların eğitimini kapsamakta ve Eğitim Bakanlığı (Ministerio de Educación) tarafından yürütülmektedir. Okul öncesi eğitim, Genel Eğitim Yasası (LGE) (2009) tarafından eğitim sisteminin ilk düzeyi olarak kabul edilmektedir. Yasanın 18. maddesine göre okul öncesi eğitim, “çocuklara doğumundan itibaren ilkokula başlayana kadar kapsamlı bir şekilde yardımcı olan, ilkokula geçiş için bir zorunluluk olmayan eğitim düzeyi” olarak tanımlanmıştır. Yasa okul öncesi eğitimi 2 yıllık döngüler şeklinde 3 düzeye bölmüştür (Peralta, 2011):

- 1. Düzey: Kreş seviyesi (0-2 yaş); küçük kreş (0-1 yaş) ve kıdemli kreş (1-2 yaş) olarak alt bölümlere ayrılmıştır.
- 2. Düzey: Orta seviye (2-4 yaş); alt orta seviye (2-3 yaş) ve kıdemli orta seviye (3-4 yaş) olarak alt bölümlere ayrılmıştır.
- 3. Düzey: Geçiş seviyesi (4-6 yaş) ve ikinci geçiş seviyesi (anaokulu, 5-6 yaş) olarak alt bölümlere ayrılmıştır.

Şili’de kamu okul öncesi eğitim hizmetleri esas olarak devlet tarafından finanse edilen programlarla, Ulusal Anaokulları Kurulu (JUNJI, Junta Nacional de Jardines de Infancia) ve INTEGRA Vakfı, belediyeler, özel anaokulları ve özel destekli anaokulları tarafından sağlanmaktadır (Giménez, Thieme, Prior ve Tortosa-Ausina, 2022).

Çocuklar ilkokula 6 yaşında başlamaktadırlar. Şili, çocukların erken yaşlarda eğitilmelerine özel önem vermekte ve bu nedenle çok çeşitli politikalar yürütmektedir. Bunlar ebeveyn istihdamını ve ebeveyn eğitim ve öğretimini desteklemek için çocuk bakımı sunmayı ve çocukların sosyo-duygusal becerilerini geliştirmek için erken eğitim sağlamayı; olumlu tutum ve eğilimleri, dil ve okuryazarlık yeterliliklerini; temel matematik becerilerini, fiziki gelişimi, okul hazırlığı ve güvenlik konularını içermektedir. Şili’de okul öncesi eğitim düzeyinde okullaşma oranının nispeten düşük kaldığı belirtilmektedir. 2014 verilerine göre 3 yaşından küçüklerin % 19,2’si ve 3 ila 5 yaşındakilerin % 77,3’ü okul öncesi eğitime devam etmektedir (Bertram ve Pascal, 2016). Şili’de okul öncesi eğiti kademesinde görev alacak öğretmenler ülke genelinde çeşitli Meslek Enstitüleri ve Üniversitelerde yetiştirilmektedirler. Aday öğretmenler psikoloji, sağlık, beslenme, sanat ve eğitim gibi farklı alanlardaki profesörlerin katılımıyla, doğumdan 6 yaşına kadar çocuklarla çalışmak üzere kapsamlı ve ağırlıklı olarak güncel eğitim yaklaşımlarıyla geliştirilen bir eğitim programından geçmektedirler (Peralta, 2011).

Dünya genelinde okul öncesi öğretmeni yetiştirmeye ve çocukların erken yaşta eğitilmelerine önem verildiğini söylemek mümkündür. Kanada, Avustralya, ABD ve Finlandiya gibi ülkeler yüksek nitelikli programlara sahip olup, yenilikçi yöntemlerle öğretmen eğitimi sunmaktadırlar. Bu ülkelerin neredeyse tamamında, reformlar teori ve uygulama arasındaki bağlantıyı artırmaya ve öğretmenlerin farklı kültürlerden gelen öğrencileri için öğretme becerileri kazanmalarına odaklanmaktadırlar (Darling-Hammond, 2017).

Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitimde, Cumhuriyet dönemine kadar sistemli bir gelişme kaydedilememiştir ve okul öncesi eğitim kapsamına alınabilecek okullara rastlanmamaktadır. Anaokullarının kuruluşu II. Meşrutiyet öncesine dayanmakta, resmi anaokullarının açılması ise 1912 yılında gerçekleşen Balkan Savaşları sonrasında denk gelmektedir. Bu bağlamda 6 Ekim 1913’te Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu-ı Muvakkatı’nın yürürlüğe konulması anaokulu eğitimi konusunda yapılmış ilk yasal düzenlemedir. Yasaya göre anaokullarına ilişkin temel düzenlemeler getirilmiş, anaokulları ve sıbyan sınıfları ilköğretimin içerisinde yer almıştır (Akyüz, 2014).

1863'lü yıllarda kimsesiz kız ve erkek çocuklarının korunması ve yetiştirilmesi amacıyla İslahaneler kurulmuştur. Darüleytamlarda, 2-7 yaş arasındaki çocuklar için kurulan anasınıflarında çocuklar eğitilmiştir. 1910'lu yıllarda hem resmi hem de özel okul öncesi eğitim kurumları yaygınlaşmaya başlamıştır (Akyüz, 2014). Oktay (1999), Osmanlı Devleti'nin son yıllarında okul öncesi eğitimin gelişmesine önem verildiğinin ancak koşullar nedeniyle tüm çocuklara yaygınlaştırılmadığının altını çizmektedir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında 80 civarında anaokulu açılırken, 1930'lu yıllarda ilköğretimin yaygınlaştırılmasına ağırlık verilmiştir. 1940'lı yıllara gelindiğinde kamu ve özel kurumlarca anaokullarının açıldığı görülmektedir (Şahin, 2005).

Cumhuriyetin ilk yıllarında okul öncesi eğitimde okullaşma oranları oldukça düşük seyretmiştir. Özellikle eğitim finansmanının ilköğretime aktarıldığı yıllardaki okul, öğrenci ve öğretmen sayılarında belirgin azalmalar meydana gelmiştir. Tablo 1'de okul öncesi eğitimde yıllara göre okul, öğrenci ve öğretmen sayıları yer almaktadır:

Tablo 1. Yıllara Göre Okul Öncesi Eğitimde Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

Öğretim Yılı	Okul	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1923-1924	80	5.880	136
1943-1944	49	1.604	63
1963-1964	146	4.767	180
1983-1984	2.784	78.981	4.414
1997-1998	7.532	181.450	10.186
1998-1999	7.976	207.319	11.825
1999-2000	8.571	213.944	15.696
2000-2001	9.249	258.706	16.563
2001-2002	9.643	289.066	18.149
2002-2003	11.314	320.038	18.921
2003-2004	13.285	344.741	17.511
2004-2005	15.978	434.771	22.152
2005-2006	18.539	550.146	20.910
2006-2007	20.675	640.849	24.775
2007-2008	22.506	701.762	25.901
2008-2009	23.653	804.765	29.342
2009-2010	26.681	980.654	42.716
2010-2011	27.606	1.115.818	48.330
2011-2012	28.625	1.169.556	55.883
2012-2013	27.197	1.077.933	62.933
2013-2014	26.698	1.059.495	63.327
2014-2015	26.972	1.156.661	68.038
2015-2016	27.793	1.209.106	72.228
2016-2017	29.293	1.326.123	77.109
2017-2018	31.246	1.501.088	84.257
2018-2019	31.813	1.564.813	93.302
2019-2020	32.554	1.629.720	98.825
2020-2021	30.978	1.225.981	95.049
2021-2022	36.644	1.885.004	107.171

Kaynak: MEB. (2022). Milli Eğitim İstatistikleri, Örgün Eğitim 2021-2022.

https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_09/15142558_meb_istatistikleri_organ_egitim_2021_2022.pdf

Tablo 1 incelendiğinde, Cumhuriyet'in ilk yıllarında 80 okul öncesi eğitim kurumunda, 5.880 öğrenci ve yalnızca 136 öğretmenle eğitime devam edildiği anlaşılmaktadır. 1943-1944 öğretim yılında, okul öncesi eğitim kurum sayısı ile birlikte öğretmen ve öğrenci sayılarında da düşüş yaşandığı görülmektedir. İlköğretime kaynak ve öncelik verilmesinin bu düşüşte etkili olduğu söylenebilir. 1990'lı yıllardan itibaren okul, öğrenci ve öğretmen sayılarında sürekli bir artış yaşandığı gözlenmektedir. 2021-2022 öğretim yılına gelindiğinde ise okul öncesi eğitimde 36.644 okul, 1.885.004 öğrenci ve 107.171 öğretmen sayısına ulaşıldığı görülmektedir. Okul öncesi eğitimde yaş gruplarına göre okullaşma oranları Tablo 2'de verilmektedir:

Tablo 2. Yıllara Göre Okul ncesi Eğitimde Okullaşma Oranları

Öğretim Yılı	3-5 yaş	4-5 yaş	5 Yaş
2009-2010	26.92	38.55	-
2010-2011	29.85	43.10	-
2011-2012	30.87	44.04	65.69
2012-2013	26.63	37.36	39.72
2013-2014	27.71	37.46	42.54
2014-2015	32.68	41.57	53.78
2015-2016	33.26	42.96	55.48
2016-2017	35.52	45.70	58.79
2017-2018	38.52	50.42	66.88
2018-2019	39.11	50.79	68.30
2019-2020	41.78	52.41	71.22
2020-2021	28.35	36.79	56.89
2021-2022	44.05	55.87	81.63

Kaynak: MEB (2022). Milli Eğitim İstatistikleri, rgn Eğitim 2021-2022.

https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_09/15142558_meb_istatistikleri_organ_egitim_2021_2022.pdf

Tablo 2 incelendiğinde, okul öncesi eğitimde 3-5 yaş okullaşma oranının 2014-2020 yılları arası sürekli bir artış gösterdiği; 2021 yılında ise düşüş grldği, 4-5 yaş ve 5 yaş okullaşma oranının da benzer bir seyir izlediği anlaşılmaktadır. Özellikle 2016-2020 yılları arasında okullaşma oranları yükselen bir görünüm kazanmıştır. Ancak 2020-2021 eğitim ğretim yılında okul öncesi eğitimde tüm yaş aralıklarında okullaşma oranlarında ciddi düşüşler görülmektedir. Bu durumun okul öncesi eğitiminin isteğe bağlı olması ve Covid-19 salgını nedeniyle kayıtlardaki düşüşten kaynaklandığı yorumu yapılabilir. 2020-2021 eğitim ğretim yılında 5 yaş grubu diğerlerinden daha yüksek okullaşma oranına sahiptir. 2021-2022 eğitim ğretim yılına gelindiğinde ise okullaşma oranı olumlu bir gelişme olarak tüm yaşlarda bir önceki yıla göre neredeyse iki katına çıkmıştır (MEB, 2022).

Okul ncesi eğitime ilişkin tarihsel bir değerlendirme yapıldığında Türk Eğitim Tarihi'nde, okul öncesi eğitime ğretmen yetiştirme girişiminin II. Meşrutiyet döneminde olduğu anlaşılmaktadır. Dönemin gereksinimlerini karşılayabilmek için II. Meşrutiyet döneminde rastlayan 1913-1914 ğretim yılında, Darlmallimat'ta Ana Mallime Sınıfı açılmış ve 23 Müslüman kız ğrenci alınmıştır. Bu gelişme önemli bir eğitsel hareket olarak görülmüştür. 1914-1915 ğretim yılında ise bu sınıf ders programında yapılan yenilikle Ana Mallim Mektebine dönüştürülmüştür (Güler ve ztrk, 2003). İlk zamanlar küçük çocukların eğitimi için kadın ğretmen sayısının az olması, kadın ğretmen yetiştirmenin önemini ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle Darlmallimat bünyesinde gayrimüslim kadın öğretmenlerin görevlendirildiği görülmektedir (Satı, 1334; akt. Güler ve ztrk, 2003). Ana Mallim Mektebine yalnızca kız öğrencilerin alınması, anaokulu ğretmenliğinin kadınlara uygun bir meslek olarak görülmesine neden olmuştur. Benzer şekilde, Selim Sabit Efendi çocuklarla birlikte olan kişilerin daha çok kadın olduklarına dikkat çekmiş ve Sıbyan mektebinde görev alan mallimlerin kadın olmalarının yararlı olacağının altını çizmiştir (Nafi Atuf, 1931; akt. Güler ve ztrk, 2003). Ana Mallim Mektebi, I. Dünya Savaşının getirmiş olduğu olumsuz koşullar ve gerek olmadığı yönünde alınan karar ile 1919 yılında kapatılmıştır (Akyüz, 2014).

Okul ncesi eğitimin anlaşılması ve sistemli bir şekilde okul öncesi ğretmenlerinin yetiştirilmesine yönelik girişimler 1960'lı yıllara denk gelmektedir. 1964 yılında Kız Meslek Liselerinde 'ocuk Gelişimi ve Bakımı' bölümünün açıldığı görülmektedir. Yükseköğrenim düzeyinde ise Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde 'ocuk Gelişimi ve Eğitimi' bölümü kurulmuştur (Dağlıoğlu, 2012).

1987-1988 Öğretim yılında Marmara Üniversitesi Eğitim Yüksek Okulu'nda nlisans düzeyinde okul öncesi eğitime ğretmen yetiştirilmiştir (Sakin, 2015). 1989-1990 ğretim yılında ğretmen yetiştiren kurumlar 4 yıllık lisans eğitimi şeklinde yapılandırılmış ve bazı üniversitelerin eğitim fakültelerinde, okul öncesi eğitim ğretmenliği bölümleri açılmıştır. Eğitim fakültelerinin ğretmen yetiştirme programlarında içerik olarak 1998 ve 2006 yıllarında değişikliğe gidilmiştir (Küçükahmet, 2007). 1998-1999 ğretim yılında okul öncesi ğretmenliği programı ilk öğrencilerini kabul etmiştir (Dağlıoğlu, 2012). MEB bünyesinde 1992 yılında kurulan 'Okul ncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü', 2011 yılında İlköğretim Genel Müdürlüğü ile birlikte Temel Eğitim Genel Müdürlüğü adı altında birleştirilmiştir (Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018).

1961 yılında 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim kanunu ile okul öncesi eğitimle ilgili çalışmaların arttığı görülmektedir. 1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile okul öncesi eğitimin amaçları ortaya konulmuş ve Türk Milli Eğitim Sistemi'nin genel yapısı içinde okul öncesi eğitime yer

verilmiştir. 2004 yılına gelindiğinde ise Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği yayınlanmış ve MEB'e bağlı resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarının görev ve işleyişi belirlenmiştir. 2014 yılında "Okul öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği" çıkarılmıştır (MEB, 2014b). Sonraki yıllarda okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasına ilişkin çalışmalar devam etmiş, kalkınma planlarında ve milli eğitim şûralarında okul öncesi eğitime yönelik kararlar alınmış, okul öncesi eğitim programlarının ne şekilde belirleneceği, okul öncesi eğitimde okullaşma oranının nasıl artırılacağı kararlaştırılmıştır (Akar, 2017, s. 79).

Uluslararası ve Ulusal Yasal Dayanaklarda Okul Öncesi Eğitim

Aşağıda, eğitim politikasının uluslararası ve ulusal dayanaklarından Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, hükümet programları, kalkınma planları ve milli eğitim şûralarında okul öncesi eğitime yer verilmiştir.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde Okul Öncesi Eğitim

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde Eşitlik ve Ayrımcılık Yasağı maddeleri (md. 2 ve md. 7), okul öncesi eğitim hizmetlerinin eşitlik temelinde sunulması gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca Eğitim Hakkı maddesinde (md. 26) okul öncesi eğitim, çocukların erken yaşlardan itibaren eğitim hakkını kullanmalarını sağlayan önemli bir bileşen olarak kabul edilmektedir. Çocuk Hakları maddesinde (md. 25); çocukların fiziksel, zihinsel, ahlaki, ruhsal ve sosyal gelişimlerini en üst düzeyde gerçekleştirmelerine yardımcı olacak koşulların sağlanması gerektiği belirtilir. Bu ilke, çocukların okul öncesi eğitim hakkını da kapsamaktadır. Bu bağlamda İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin genel prensipleri, okul öncesi eğitim hakkının da korunması ve desteklenmesi amacıyla kullanılabilir (https://www.hsk.gov.tr).

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'de Okul Öncesi Eğitim

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, çocukların her türlü ayrımcılığa karşı korunma hakkına sahip olduğunu vurgulamaktadır (md. 2 ve 28). Okul öncesi eğitim, temel eğitimin bir parçası olarak kabul edildiğinde, sözleşmenin Eğitim Hakkı maddesi (md. 28), devletlerin ilköğretimde temel eğitim hakkını garanti etmelerini ve eğitimin yaygınlaştırılmasını teşvik etmelerini öngörmektedir. Okul öncesi eğitim programları, çocukların ihtiyaçlarına ve görüşlerine uygun olarak tasarlanmalı ve ailelerle işbirliği içerisinde (md. 12, md. 18 ve md. 27) yürütülmelidir (https://www.unicef.org).

Hükümet Programlarında Okul Öncesi Eğitim

Türkiye'de Cumhuriyet'in ilan edilmesinden 2017 yılında gerçekleştirilen Anayasa değişikliğine kadar kurulan hükümetlerin, görevleri süresi içerisinde yapacakları çalışmaları ortaya koyacakları bir program hazırlamaları gerekmektedir. Hazırlanan hükümet programlarında, izlenecek politikalar ve öngörülen hedefler belirlenmektedir. 24 Haziran 2018 seçimleriyle birlikte yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı Sistemi'nde, 27.10.2018 tarihinde yayınlanan "Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı" yürürlüğe girmiştir. (Neziroğlu ve Yılmaz, 2013).

Okul öncesi eğitimin Türkiye'deki tarihçesi 1900'lü yılların başına kadar uzanmakla birlikte, bu eğitim kademesindeki önemli sayılabilecek ilerlemeler 1990'larda görülmeye başlamıştır (Gür ve Çelik, 2009). Söz konusu yıllardan itibaren okul öncesi eğitimde kapsamlı adımlar atılmaya başlanmış ve eğitime erişim, öğretmen yetiştirme ve istihdam etme gibi konularda geniş çapta kanuni düzenlemeler yapılmıştır (Özkanlı Ertuğrul, 2019).

1990 yılı ve sonrasında kurulan hükümetlerin okul öncesi eğitime ilişkin hazırladıkları politika hedeflerinde, okul öncesi eğitime erişimin artırılması üzerinde durulduğu görülmektedir. 48. Hükümet Programı'nda (1991); okul öncesi eğitimde okullaşma oranının % 11,5'e yükseltileceği, özel kesimin örgün okul öncesi eğitim kurumları açmasının teşvik edileceği belirtilmiştir. 57. Hükümet Programı'nda okul öncesi eğitimde erişimin artırılması için çaba gösterileceğine yönelik hedef yer almaktadır (1999). 60. Hükümet Programı'nda (2007) ise eğitime başlamak için yedi yaşın geç olduğu vurgusu göze çarpmakta ve okul öncesi eğitimde % 25 olan okullaşma oranının % 50'ye çıkarılması hedeflenmektedir (Neziroğlu ve Yılmaz, 2013).

61. 62., 64. ve 65. Hükümet Programları'nda okul öncesi eğitimin teşvik edilmesinin ve yaygınlaştırılmasının devam edileceği, daha geniş kitlelerin erişiminin sağlanacağı, okul öncesi eğitimde okullaşma hedefinin % 50'ye çıkarılmasına çalışılacağı, ikili eğitim ile gezici ve yaz anaokulu gibi uygulamaların yaygınlaştırılacağı ve yaygın eğitim imkanlarından faydalanılacağı belirtilmiştir (Neziroğlu ve

Yılmaz, 2013). 2019 yılında hazırlanan Cumhurbaşkanlığı Programı'nda okul öncesi eğitimin 5 yaş çocuklar için zorunlu olmasının sağlanacağı ve eğitimin niteliğinin artırılması için ortak kalite standartlarının geliştirileceği temel hedeflerine yer verilmiştir. Üzerinde durulan konulara bakıldığında, görev alan hükümetlerin okul öncesi eğitime yönelik en sık gündeme aldığı konular eğitime erişim, eğitim finansmanı ve eğitim ortamlarına ilişkin düzenlemelerdir. Okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamına alınması yalnızca 2019 yılı Cumhurbaşkanlığı Programında yer almıştır (Özkanlı Ertuğrul, 2019).

Kalkınma Planlarında Okul Öncesi Eğitim

Türkiye'de ilki 1963-1967 yıllarını kapsayan kalkınma planları; ekonomi, eğitim, sağlık, ulaşım, adalet, güvenlik gibi konularda çeşitli kalkınma hedeflerinin yer aldığı ve bu bağlamda politikaları belirleyen planlar olarak açıklanmaktadır. 2023 yılını kapsamına alarak uygulanmakta olan 11. Kalkınma Planı ile birlikte 12. Kalkınma Planı çalışmalarına başlanmıştır.

1968-1972 yılları arasında hazırlanan 2. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda okul öncesi eğitimin, 3-6 yaş arasındaki çocukların eğitimini kapsadığı ve bu eğitimin ancak anne eğitiminden yoksun çocukların eğitimi için ele alınabileceği belirtilmiştir. Ek olarak okul öncesi eğitim hizmetlerinin geliştirilmesi amacıyla çocuk yuvalarının açılacağı ifade edilmiştir (DPT, 1968). 3. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda, okul öncesi eğitimle ilgili kaynakların sınırlılığı nedeniyle 1995 yılına kadar MEB ve diğer kuruluşların çabaları doğrultusunda bir model geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır (DPT, 1973).

4. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda okul öncesi eğitimin yeterince gelişmediği üzerinde durulmuş, anasınıflarında gözlenen artışa karşın, bağımsız anaokullarının sayısının yeterli düzeyde artmadığı belirtilmiştir. 3-6 yaş grubundaki çocukların yalnızca % 1,1'nin okul öncesi eğitime erişiminin bulunduğu vurgulanmıştır (DPT, 1979). 5. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda 1989 yılı itibarıyla, okul öncesi eğitimde 5-6 yaş nüfusunun okullaşma oranının % 10'a çıkarılması hedeflenmiştir. Ayrıca plan döneminde eğitim yatırımlarının % 6,1'inin okul öncesi eğitime ayrılması öngörülmüştür (DPT, 1985). 6. Plan dönemi sonunda anaokulları ve anasınıflarının yaygınlaştırılması öngörülmüş ve okul öncesi eğitimde okullaşma oranının % 11,5'e yükseltilmesi hedeflenmiştir (DPT, 1990).

7. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda, 1994-1995 öğretim yılında 4-6 yaş grubundaki okul öncesi eğitimde % 5,1 okullaşma oranına ulaşıldığı ifade edilmiş ve plan döneminde bu oranın % 16 olması hedeflenmiştir (DPT, 1996). 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda, 1999-2000 öğretim yılında okul öncesi eğitimde okullaşma oranının % 9,8'e ulaştığı belirtilmiştir. Planda ayrıca okul öncesi eğitim kurumları arasındaki farklılıkların azaltılabilmesi için çeşitli standartların oluşturulması, toplum destekli milli ve manevi değerlerle bağlantılı eğitim hizmeti sunulabilmesi için yazılı, sözlü, görüntülü eğitim programlarının oluşturulması gerekliliğinin altı çizilmiştir (DPT, 2001).

7 yıllık bir dönemi kapsayan 9. Kalkınma Planı'nda, okul öncesi eğitimde okullaşma oranının düşük düzeylerde kaldığı ifade edilmektedir. 2005/2006 öğretim yılında % 19,9 olarak gerçekleşen okullaşma oranının, 2012/2013 yılında % 50'ye çıkarılması hedeflenmiştir (DPT, 2007). 10. Kalkınma Planı incelendiğinde, 2006/2007 öğretim yılında okul öncesi eğitimde 4-5 yaş için okullaşma oranının % 24 olduğu belirtilmiştir. Bu oranın 2018 yılı içerisinde % 70 olacağı öngörülmüştür. Ayrıca planda okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması gereksiniminin devam ettiği belirtilmektedir (Kalkınma Bakanlığı, 2013). Son olarak 11. Kalkınma Planı'nda alınan kararlar incelendiğinde; okul öncesi eğitime erişimin artırılması, okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması için yatırımlar yapılması gerektiği üzerinde durulduğu görülmektedir (Strateji ve Bütçe Başkanlığı SBB, 2019). Kalkınma planlarında okul öncesi eğitime ilişkin alınan kararlar değerlendirildiğinde; neredeyse her plan döneminde okul öncesi eğitiminin önemine vurgu yapıldığı, okullaşma oranlarına ilişkin istatistikî bilgilerin verildiği ve okullaşma düzeyinin düşüklüğünün ön plana çıkarıldığı söylenebilir.

Millî Eğitim Şûraları'nda Okul Öncesi Eğitim

MEB tarafından düzenlenen ilk Millî Eğitim Şûrası 17-29 Temmuz 1939 tarihinde toplanmıştır. 5. Millî Eğitim Şûrası'nda (1953) okul öncesi eğitime ilişkin alınan kararlar göze çarpmaktadır. Şûra'nın ilk maddesinde okul öncesi eğitim için hazırlanan program ve yönetmeliğin incelenmesi konusu gündeme gelmiştir (MEB, 1953). 9. Millî Eğitim Şûrası'na (1974) bakıldığında, okul öncesi eğitimin amacı, kapsamı ve kuruluşu ile ilgili noktalara yer verildiği görülmektedir (MEB, 1974). 10. Millî Eğitim Şûrası'nda (1981) ise, okul öncesi eğitimin 5 yaşa kadar olan çocukları kapsamı, zorunlu eğitim kademesi içerisinde yer alması, işlevsel bir okul öncesi eğitim programı geliştirilmesine yönelik kararlar alınmıştır (MEB, 1981).

12. Milli Eğitim Şûrası'nda (1988) okul öncesi eğitim programlarının ülke şartlarına, sosyal, kültürel yapısına ve değer sistemine uygun olarak geliştirilmesine değinilmiştir (MEB, 1988). 14. Milli Eğitim Şûrası (1993), gündeminden birini okul öncesi eğitime göre oluşturan; okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması faaliyetlerinin sürdürülmesi, okul öncesi eğitime öğretmen yetiştirme ve okul öncesi eğitime kaynak sağlama gibi konular ele alındığı bir şûra olmuştur (MEB, 1993). 15. Milli Eğitim Şûrası'nda (1996) zorunlu eğitimin 8 yıla çıkarılması gündeme gelmiş ve okul öncesi eğitimin ilerleyen yıllarda 5 ve 6 yaş için zorunlu eğitim kapsamına alınması önerilmiştir (MEB, 1996).

17. Milli Eğitim Şûrası'nda (2006) önceki toplantılarda ele alındığı gibi okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamında değerlendirilmesi için çalışmaların devam etmesi gerektiği vurgulanmıştır (MEB, 2007).

18. Milli Eğitim Şûrası'nda (2010), okul öncesi eğitimin okullaşma oranının yükseltilmesi, zorunlu eğitimin 13 yıla çıkarılması ve ilk yılın okul öncesi eğitimi kapsamı, bağımsız anaokullarının sayısının artırılması gibi konular ele alınmıştır (MEB, 2010b). 19. Milli Eğitim Şûrası'nda (2014), okul öncesi eğitimde öğretim programının oyun temelli olması, yetenek gelişiminin izlenmesi, değerler eğitimine ağırlık verilmesi, Türk kültürüne yönelik masal, hikâye, şiir ve Türk müziğinin öğretim programına alınması, öğretim programının çocukların özgüven ve yaratıcı düşünme becerilerinin birey olma bilincinin geliştirilmesine yönelik olması ve Türkçe'nin doğru bir şekilde kazandırılması konuları ele alınmıştır (MEB, 2014a).

20. Milli Eğitim Şûrası (2021) kararlarına bakıldığında, 5 yaş okullaşma oranının % 100'e yükseltilmesi için çalışmaların hızlandırılması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca daha erken yaşlar için de bütüncül ve kapsayıcı eğitim hizmetlerinin yürütülmesi gerektiğinin altı çizilmiştir. Şûrada alınan kararlar arasında, okul öncesi eğitime erişimin kolaylaştırılması, okul öncesi eğitime maddi destek sağlanması, okul öncesi eğitim kurumlarının yapım, onarım, bakım ve temizlik gibi ihtiyaçlarının giderilmesi, okul öncesi eğitimin önemine ilişkin farkındalık çalışmalarının yapılması, okul öncesi eğitimde okul aile iş birliğinin güçlendirilmesi ve okul öncesi eğitim kurumlarının kalite standartlarının güçlendirilmesi çalışmalarına yer verilmesi ifade edilmektedir (MEB, 2021).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yaşamın ilk birkaç yılı, çocuklar için muazzam bir gelişimsel fırsat penceresini temsil etmektedir (Shonkoff vd., 2021). Güvenli, istikrarlı, besleyici ilişkiler ve ortamlar sağlandığında, çocuklar gerekli olan biyolojik, fiziksel, sosyal ve duygusal becerileri geliştirebilmektedirler (Merrick ve Guinn, 2018). Yaşamın ilk yıllarında çocukların aile çevreleri onların gelişiminde birinci derece etkili olmakla birlikte, sonraki yıllarda çocuğun tüm gelişimsel ihtiyaçlarını karşılayamayabilirler. Bu noktada, çocukların yaşları ile oyun oynayabilecekleri ve sağlıklı ve doğal iletişim kurabilecekleri ortamı sağlamada okul öncesi kurumlarının önemi ortaya çıkmaktadır. Okul öncesi eğitim çocuğun kendi bedenini tanıması, öz bakımını yapabilmesi ve bilişsel, duygusal ve sosyal gelişiminde önemli rol oynayan bir öğretim düzeyi olarak tanımlanabilir (Aral, Kandır ve Can Yaşar, 2002). Yapılan araştırmalar, okul öncesi eğitimin çocuğun gelişimi üzerinde uzun süreli etkileri olduğunu ve bu dönemde verilen eğitimin niteliğinin oldukça önemli olduğunu ortaya koymaktadır (Yavuzer, 2011).

Kısacası okul öncesi eğitim, çocukların birçok yönden desteklendiği, sahip olunan potansiyelin gerçekleştirilebilmesinde zengin öğrenme ortamlarının sunulduğu ve yaratıcılığın geliştirildiği, çocukların bağımsızlığını kazanmalarına yardımcı olunduğu, toplumsal ve kültürel değerlerin öğrenilmesinin sağlandığı, okul olgunluğu kazanılmasında etkili olan, planlı, sistemli ve ailelerin desteği ile ilerleyen bir eğitim sürecidir (Güral, 2017, s. 3).

Çocukları gelecek yaşamlarına hazırlayan okul öncesi eğitimin önemi özellikle gelişmiş ülkelerde fark edilmiş durumdadır. Okul öncesi eğitimde okullaşma oranlarının yükseltilmesi kaygısını taşımadan çocuklar bu öğretim kademesine yüksek oranlarda devam etmekte, bir öğretim kademesini zorunlu eğitime dahil ederek okullaşma oranlarını yükseltme girişimi bu tür ülkelerde tersten işlemekte, öncelik olarak okul öncesi eğitim bilinci kazandırılarak çocukların bu eğitime devamı sağlanmakta ve ardından zaten yüzde yüzlere ulaşabilecek bir devamın olduğu okul öncesi eğitim kademesi için zorunlu eğitime dahil etme girişiminde bulunmaktadır. Ayrıca, okul öncesi eğitimde çocukların kültürel çeşitliliğine hizmet edilebilecek öğrenmelerin sağlanabilmesi için öğretim programlarını güncelleme çalışmaları yapılmaktadır.

Türkiye'de ise Cumhuriyet dönemi için bir değerlendirme yapıldığında, okul öncesi eğitimde bazı ilerlemeler olsa da istikrarlı bir gelişimden söz etmek güçtür. Son toplanan 20. Milli Eğitim Şûrası'nda (MEB, 2021), okul öncesi eğitimin önemine yönelik farkındalık oluşturulması üzerinde durulmuştur. Konu ile ilgili olarak, Akyürek'in (2020) okul öncesi eğitim öğretmenlerinin görüşlerini ele aldığı çalışmasında

katılımcıların % 66.1'i okul öncesi eğitimin öneminin yeterli biçimde anlaşılmadığı konusunda görüşlerini ortaya koymuşlardır. Benzer şekilde Zembat'ın (2012) okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları çatışma durumlarını ele alan araştırmasında, ailelerin okul öncesi eğitimin önemini yeterince kavrayamadıkları ve okul öncesi eğitimin önemi hakkında bilgi eksikliklerinin olduğu ortaya konulmuştur. Bu durum öğretmenler tarafından sık yaşanan çatışmaların en önemli nedenlerinden biri olarak ifade edilmiştir. Okul öncesi eğitim, ailelerin çocuklarını gönderme konusunda ikileme düşmeyeceği, okul öncesi kurumların devlet tarafından finansal olarak desteklenerek ödemeler nedeniyle çocuklarını göndermekten vazgeçilmeyeceği, gerek öğretmeni ve gerekse fiziksel olanaklarıyla çocukların her türlü ihtiyacına yanıt verebilecek, onları ilkokula ve geleceğe hazırlayacak bir öğretim basamağı haline getirilmelidir. Yine aynı şurada okul öncesi eğitim kurumlarındaki fiziksel sorunların çözüme kavuşturulması ve okul öncesi eğitimin çağ nüfusuna yaygınlaştırılması vb. konularına değiniliyor olması, bu konularda gerekli çalışmaların yapılması ve uygulanabilir eğitim politikalarının belirlenerek ivedilikle hayata geçirilmesi gerektiğini aklı getirmektedir. Tunca, Kesbiç, Gencer, Korlu ve Akay (2022), okul öncesi eğitimde okullaşma oranlarının geçmiş yıllarda olduğu gibi halen bölgeler arasında farklılık gösterdiğini ifade etmektedirler. 5 yaş çocukların okullaşma oranları incelendiğinde Doğu Karadeniz bölgesinin (% 92,8) en yüksek okullaşma oranına sahip olduğu görülmektedir. Doğu Karadeniz bölgesini Batı Karadeniz (% 89,5), Kuzeydoğu Anadolu (% 89,5) ve Güneydoğu Anadolu (% 76,5) bölgeleri takip etmektedir. Gültekin Karakaş ve Özcanlı Baran da benzer şekilde (2021), erken çocukluk bakımı ve okul öncesi eğitimin uluslararası verilere bakıldığında gerilerde olduğunu, bölgeler arası okullaşma ile öğretmen başına düşen öğrenci oranlarının doğu bölgeleri aleyhine farklılaştığına vurgu yapmaktadırlar.

Dünyadan örnekler, ülkelerin okul öncesi eğitimde izledikleri yaklaşımlarla bu öğretim kademesinin önemini ortaya koymaktadır. Türkiye'de de okul öncesi eğitimle ilgili istikrarlı hareket edilmeli, eğitim politikası olarak belirlenen hedefler ve alınan kararlar ertelenmeden uygulanmaya çalışılmalı, çocukların ilkokuldan başlamak üzere diğer öğretim kademelere hazırlanması ve gelecek yaşamları için okul öncesi eğitimin üzerinde önemle durularak yaygınlaştırılmaya çalışılmalı, sınıflardaki kültürel çeşitliliğin ihtiyaçlarını karşılayabilecek öğretim programları hazırlanmalı ve bu programları uygulayabilecek nitelikte öğretmenler yetiştirilmelidir. Bu yapılırken de özellikle nicel eğitsel göstergelerden ziyade, toplumsal bilinç düzeyini artırmak, özgür ve özgün düşünen çocuklar yetiştirebilmek için nitel eğitsel göstergelere odaklanılmalıdır.

Etik Beyan

"Cumhuriyet'in 100. Yılında Türkiye'de ve Seçilmiş Bazı Ülkelerde Okul Öncesi Eğitimin Durumu" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel kurallara, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Bu makalede etik kurul izni gerekmemektedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Yazarların çalışmadaki katkı oranları eşittir.

Çatışma Beyanı

Çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması söz konusu değildir.

Kaynakça

- Adak Özdemir, A. ve Özdemir Beceren, B. (2011). Farklı ülkelerde okul öncesi eğitim. G. Uyanık (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* içinde (240-273). Ankara: Pegem.
- Ağgül Yalçın, F. ve Yalçın, M. (2018). Okul öncesi öğretmenlerin okul öncesi eğitimin sorunlarıyla ilgili görüşleri: Ağrı ili örneği. *İlköğretim Online*, 17(1), 367-383. doi: 10.17051/ilkonline.2018.413784
- Akar, T. (2017). Türkiye'de okul öncesi eğitimin tarihsel gelişimi. Z. Seçer (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* içinde (s. 61-83). Eğiten.
- Akçay, A. (2016). Okul öncesi eğitimi almanın öğrencilerin dil becerilerinin gelişimine etkisi. *Electronic Turkish Studies*, 11(3), 15-28.
- Akyürek, M. İ. (2020). Yöneltil bağlamda okul öncesi eğitimdeki sorunlar: Bir fenomenoloji çalışması. *İZÜ Eğitim Dergisi*, 2(3), 1-18.
- Akyüz, Y. (2010). *Türk eğitim tarihi MÖ 1000-MS 2010* (17. Baskı). Ankara: Pegem.
- Akyüz, Y. (2014). *Türk eğitim tarihi* (26. baskı). Ankara: Pegem.
- Aral, N., Kandır, A. ve Can Yaşar, M. (2002). *Okul öncesi eğitim, okul öncesi eğitim programı*. İstanbul: Ya-Pa.

- Aykaç, N., Kabaran, H. ve Bilgin, H. (2014). Türkiye'de ve bazı Avrupa Birliği ülkelerinde öğretmen yetiştirme uygulamalarının karşılaştırılması olarak incelenmesi. *Turkish Studies*, 9(3), 279-292. doi:10.7827/TurkishStudies.6484
- Bakioğlu, A. ve Göçmen, G. (2013). Singapur eğitim sistemi. A. Bakioğlu (Ed.), *Karşılaştırmalı eğitim yönetimi* (127-155). Ankara: Nobel.
- Bertram, T. ve Pascal, C. (2016). Overview of the structures of the early childhood education and care systems in the participating countries. In *Early Childhood Policies and Systems in Eight Countries* (13-19). Springer: Cham.
- Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi. (1949). 27 Mayıs 1949 tarih ve 7217 sayılı Resmi Gazete. <https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/9a3bfe74-cdc4-4ae4-b876-8cb1d7eeae05.pdf>
- Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme. 20 Kasım 1989. <https://www.unicef.org/turkiye/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme>
- borger.dk (2022). *Dagpleje og daginstitutioner*. <https://www.borger.dk/familie-og-boern/Boernepasning/Oekonomisk-fripladstilskud-soeskendetilskud-og-andre-tilskud>
- Bratsch-Hines, M. E., Burchinal, M., Peisner-Feinberg, E.ve Franco, X. (2019). Frequency of instructional practices in rural prekindergarten classrooms and associations with child language and literacy skills. *Early Childhood Research Quarterly*, 47, 74-88.
- Brilli, Y., Del Boca, D. ve Pronzato, C. D. (2016). Does child care availability play a role in maternal employment and children's development? Evidence from Italy. *Review of Economics of the Household*, 14, 27-51.
- Broekhof, K. (2006). *Preschool education in the Netherlands*. Sardes Educational Service, SARDES, Utrecht.
- Bureau of Labor Statistics. (2021). *Preschool teachers*. <https://www.bls.gov/ooh/education-training-and-library/preschool-teachers.htm>
- Campos Aparicio, C. ve Buciega Arévalo, A. (2014). Teacher training system in Spain. G. Pusztai ve Á. Engler (Ed.), In *Teacher education case studies in comparative perspective* (23-46). Hungary: Center for Higher Education Research and Development.
- Can Yaşar, M. ve Aral, N. (2010). Yaratıcı düşünme becerilerinde okul öncesi eğitimin etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3(2), 201-209.
- Cömert, D. ve Erdem, E. (2016). *Erken çocukluk döneminde aile eğitimi*. (2. Baskı). Ankara: Eğiten.
- Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (2018). Resmi Gazete. Yayın Tarihi: 10.07.2018. Sayısı: 30474.
- da Silva, I. L., Marques, L., Mata, L. ve Rosa, M. (2016). *Orientações curriculares para a educação pré-escolar [Curriculum guidelines for preschool education]*. Lisboa: Ministério da Educação/Direção-Geral da Educação (DGE).
- Dağhoğlu, H. E. (2012). Okul öncesi öğretmenin özellikleri ve okul öncesi eğitime öğretmen yetiştirme. G. Haktanır (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* içinde (39-78). Ankara: Anı.
- Darling-Hammond, L. (2017). Teacher education around the world: What can we learn from international practice? *European Journal of Teacher Education*, 40(3), 291-309. doi:10.1080/02619768.2017.1315399
- DPT. (1968). *İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Ankara: DPT Yayını.
- DPT. (1973). *Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Ankara: DPT Yayını.
- DPT. (1979). *Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Ankara: DPT Yayını.
- DPT. (1985). *Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Ankara: DPT Yayını.
- DPT. (1990). *Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Ankara: DPT Yayını.
- DPT. (1996). *Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Ankara: DPT Yayını.
- DPT. (2001). *Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Ankara: DPT Yayını.
- DPT. (2007). *Dokuzuncu Kalkınma Planı*. Ankara: DPT Yayını.
- Kalkınma Bakanlığı. (2013). *Onuncu Kalkınma Planı*. Ankara.
- SBB (2019). *Onbirinci Kalkınma Planı*. Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı.
- Ekinci, A. ve Öter, Ö. M. (2010). *Finlandiya'da eğitim ve öğretmen yetiştirme sistemi. Çalışma ziyareti raporu*, 10, 12.
- Er, A. ve Ergen, H. (2020). Erkek okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin yaşadığı mesleki sorunlar. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi, Millî Mücadele'nin 100. Yılı Özel Sayısı*, 359-383. doi:10.21733/ibad.797966
- Erkan, S. ve Kırca, A. (2010). Okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluklarına etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(38), 94-106.
- Eurydice. (2022). Austria. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems>.
- Eurydice. (2022). Denmark. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems>.
- Eurydice. (2022). Finland. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems>.
- Eurydice. (2022). France. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems>.
- Eurydice. (2023). France. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems>.
- Eurydice. (2022). Germany. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems>.
- Eurydice. (2022). Greece. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems>.
- Eurydice. (2022). Italy. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems>
- Eurydice. (2023). Italy. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems>
- Eurydice. (2022). Netherlands. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems>
- Eurydice. (2022). Norway. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems>
- Eurydice. (2023). Poland. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems>
- Eurydice. (2022). Portugal. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems>

- Eurydice. (2023). Spain. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems>
- Eurydice. (2022). Sweden. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems>
- Furu, A., Granholt, M., Haug, K. H. ve Spurkland, M. (2011). *Student i dag. Førskolelærer i morgen*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Giménez, V., Thieme, C., Prior, D. ve Tortosa-Ausina, E. (2022). Evaluation and determinants of preschool effectiveness in Chile. *Socio-Economic Planning Sciences*, 81, 100934.
- Goodwin, A. L. (2012). Teaching as a profession: Are we there yet? In *The Routledge international handbook of teacher and school development* (70-82). New York: Routledge. <https://www.routledgehandbooks.com/doi/10.4324/9780203815564.ch3>
- Güler, D. S. ve Öztürk, F. (2003). Türkiye’de okul öncesi öğretmenleri yetiştirmeye dönük ilk program ve uygulamalar. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 2(4), 261-275.
- Gültekin Karakaş, D. ve Özcanlı Baran, P. (2021). Türkiye’de erken çocukluk bakımı ve okul öncesi eğitim: Ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde bir değerlendirme. *Kesit Akademi Dergisi*, 7(29), 405-436.
- Gür, B. S. ve Çelik, Z. (2009). *Türkiye’de Milli Eğitim Sistemi yapısal sorunlar ve öneriler*. Ankara: Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı.
- Güral, M. (2017). Okul öncesi eğitimi anlamak. Z. Seçer (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* içinde (1-19). Ankara: Eğiten.
- Jensen, B. (2012). *Catching up: Learning from the best school systems in East Asia. Summary report*. Grattan Institute.
- Kalkan, A. (2021). Türkiye ve bazı gelişmiş ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemleri ve programlarının karşılaştırılmalı olarak incelenmesi. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1-16.
- Kammerman, S. B., Gatenio-Gabel, S. (2007). Early childhood education and care in the united states: An overview of the current policy picture. *ICEP* 1, 23-34. <https://doi.org/10.1007/2288-6729-1-1-23>
- Katrancı, M. (2014). Okul öncesi eğitim ve önemi. S. Seven (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* içinde (2-14). Ankara: Pegem.
- Kaytaz, M. (2005). Türkiye’de okul öncesi eğitiminin fayda-maliyet analizi. İstanbul: Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV).
- Kök, M., Tuğluk, N. M. ve Bay, E. (2005). Okul öncesi eğitimin öğrencilerin gelişim özellikleri üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 294-303.
- Küçükahmet, L. (2007). 2006-2007 öğretim yılında uygulamaya başlanan öğretmen yetiştirme lisans programlarının değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 203-208.
- Lokumcu Tozar, B. S. (2011). *Okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim 1. sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluklarındaki farklılıklar ve çözüm önerileri* (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- MEB. (1953). *Beşinci Milli Eğitim Şurası Kararları*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (1974). *Dokuzuncu Milli Eğitim Şurası Kararları*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (1981). *Onuncu Milli Eğitim Şurası Kararları*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (1988). *Onikinci Milli Eğitim Şurası Kararları*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (1993). *Ondördüncü Milli Eğitim Şurası Kararları*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (1996). *Onbeşinci Milli Eğitim Şurası Kararları*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2007). *Onyedinci Milli Eğitim Şurası Kararları*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2010a). *Milli Eğitim İstatistikleri 2010-2011*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB. (2010b). *Onsekizinci Milli Eğitim Şurası Kararları*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2012). İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Resmi Gazete: 30.3.2012, Sayı: 6287.
- MEB. (2014a). *Ondokuzuncu Milli Eğitim Şurası Kararları*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2021). *Yirminci Milli Eğitim Şurası Kararları*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB. (2022). *Milli Eğitim İstatistikleri 2021-2022*. https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_09/15142558_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2021_2022.pdf
- MEB. (2014b). Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. Resmi Gazete. Yayın Tarihi: 26.07.2014. Sayısı: 29072.
- Merrick, M. T. ve Guinn, A. S. (2018). Child abuse and neglect: Breaking the intergenerational link. *American Journal of Public Health*, 108(9), 1117-1118. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2018.304636>
- Ministry of Higher Education and Science. *The Danish Education System*. Teachers and Education Staff <https://ufm.dk/en/education/the-danish-education-system/teachers-and-education-staff> 24.08.2023
- National Institute for Educational Policy Research (NIER) (2022). *Preschool education and care in Japan*. <https://www.nier.go.jp/English/educationjapan/pdf/201109ECEC.pdf>
- Neziroğlu, İ. ve Yılmaz, T. (2013). *Hükümetler-programları ve genel kurul görüşmeleri Cilt 8* (9 Kasım 1989-30 Ekim 1995). Ankara: TBMM Basımevi.
- Nikaj, I. (2020). *Early childhood education in Albania: The outcomes and new perspectives in Korça’s region*. A. Dimitriadou, E. Griva, A. Lithoxidou ve A. Amprazis (Eds.), In *Electronic proceedings of the education across borders 2018 conference. Education in the 21st century: challenges and perspectives* (492-498).
- NOKUT. (2010). *Evaluering av førskolelærerutdanning i Norge 2010*. Del 1: Hovedrapport.

- Norwegian Ministry of Education and Research (2013). Meld. St. 24 (2012–2013). Framtidens barnehage (White Paper, Kindergartens for the Future).
- OECD. (2022). *Who we are*. <https://www.oecd.org>
- Oktay, A. (1999). *Yaşamın sibirli yılları: Okul öncesi dönem*. İstanbul: Epsilon.
- Özkanlı Ertuğrul, B. (2019). *Türkiye'de 1990-2019 yılları arasında uygulanan okul öncesi eğitim politikalarının değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Pearson, E. ve Degotardi, S. (2009). Education for sustainable development in early childhood education. A global solution to local concerns? *International Journal of Early Childhood*, 41(2), 97-111.
- Peralta, M. V. (2011). Early childhood education and public care policies in Chile: A historical perspective to analyze the present. *International Journal of Child Care and Education Policy*, 5(1), 17-27.
- Poyraz, H. ve Dere Çiftçi. (2011). *Okul öncesi eğitimin ilke ve yöntemleri*. (4. Baskı). Ankara: Anı.
- Sakin, A. (2015). Türkiye'de okul öncesi eğitimin tarihsel gelişimi. Balat-Uyanık, G. (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* içinde, Ankara: Nobel.
- Sarıçam, H. ve Halmatov, M. (2012). Okul öncesi eğitime devam eden ve etmeyen 6 yaş çocukların ahlaki ve sosyal kural algılarının karşılaştırılması. *Akademik Bakış Dergisi*, 33, 1-14.
- Shonkoff, J. P., Slopen, N. ve Williams, D. R. (2021). Early childhood adversity, toxic stress, and the impacts of racism on the foundations of health. *Annual Review of Public Health*, 42(1), 115-134. <https://doi.org/10.1146/annurev-publhealth-090419-101940>
- Şahin, E. (2005). *Okul öncesi eğitimi öğretmen adayları ve öğretmenleri için uygulama kılavuzu*. Ankara: Anı.
- Tezel Şahin, F. ve Ünver, N. (2005). Okul öncesi eğitim programlarına aile katılımı. *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 23-30.
- Ting, T. C. (2007). Policy developments in pre-school education in Singapore: A focus on the key reforms of kindergarten education. *International Journal of Child Care and Education Policy*, 1, 35-43.
- Tsigras, M. (2010). Male teachers and children's gender construction in preschool education. *Paper was presented in*, 26.
- Tuğluk, M. N. ve Akçay, B. (2017). Farklı ülkelerde okul öncesi eğitim. Z. Seçer (Ed.), *Okul öncesi eğitime giriş* içinde (209-221). Eğiten.
- Tunca, E., Kesbiç, K., Gencer, E. G., Korlu, Ö. ve Akay S. S. (2022). *Eğitim izleme raporu 2022*. Eğitim Reformu Girişimi.
- Turan, B. S. (2013). *60-77 aylar arasındaki okul öncesi eğitim alan ve almayan çocukların matematik yeteneği ile sosyal becerilerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Wendt, H., Smith, D. S. ve Bos, W. (2016). *TIMSS 2015 Encyclopedia: Education policy and curriculum in mathematics and science*. Boston College: TIMSS & PIRLS International Study Center. <http://timssandpirls.bc.edu/timss2015/encyclopedia>
- Yavuzer, H. (2011). *Çocuğu tanımak ve anlamak*. Ankara: Remzi.
- Yazar, A. (2013). *Okul öncesi eğitim programının ilkökula hazırlık açısından etkililiğinin incelenmesi*. (Doktora tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Yoleri, S. ve Tanış, M. H. (2014). İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyum düzeylerini etkileyen değişkenlerin incelenmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 130-141.
- Zembat, R. (2012). Okul öncesi öğretmenlerinin okul yöneticisi, meslektaşları ve aileler bağlamında algıladıkları çatışma durumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 203-2015.

EXTENDED ABSTRACT

The importance of preschool education is undeniable as it is the first level of education that children will encounter in the education system. Children meet many firsts such as teachers, rules, a functioning system, peers, etc. in preschool education. Children who are included in the system at an early age are prepared for higher education levels and their future lives, socialized, their language development accelerates, their problem solving, creative thinking and social skills improve; in short, preschool education provides many individual and social benefits. In addition, preschool education helps children in disadvantaged situations to be integrated into society by encouraging them to learn and share experiences together. Preparing curricula according to the cultural diversity of children is one of the current approaches to preschool education in the world. When we look at the aims of preschool education in other countries, it is seen that they similarly set aims that can be listed as “ensuring children’s language, body, mind and emotional development, contributing to socialization, reaching disadvantaged children and bringing them together with other children in a common upbringing and preparing them for primary school. The goals set for preschool education aim to help individuals develop in a multifaceted way from childhood, adapt to society, learn and adopt cultural values, and learn to respect children from different cultures and socio-economic backgrounds. When these objectives can be fulfilled, children will continue on to higher education levels with complete readiness and will be prepared for their future lives. Economic and social conditions, especially on a global scale, and changes in the family structure, increased urbanization, the adoption of different approaches to raising children, and the increasing importance attached to the

education of children at an early age as a result of rapid changes in the world have made preschool education necessary. The fact that preschool education, also known as early childhood education, shapes the future life of the individual has caused this level of education to be the center of attention for many countries. The trends in the world regarding preschool attendance show an outlook of being a level of education that continuedly starts at an earlier age, rather than only continuing to be started one year before primary school. Countries around the world have attempted to include more than one year of pre-primary education in compulsory education, and to lower the age of participation in compulsory education and to include children in the system at an earlier age. Most countries, starting with developed countries, attach importance to this level of education and begin the upbringing of children from an early age. In countries that recognize the importance of pre-primary education, 100% enrollment rates are achieved at this level of education and pre-primary education is a level of education that is attempted to be included in compulsory education. According to Eurydice (2022), pre-primary education in Finland has been compulsory since 2015 and is offered free of charge. In Denmark, 1 year of preschool education is included in compulsory education. In Austria, preschool education is compulsory for children aged 5. In France, as of 2019, pre-primary education is compulsory for all children aged 3 and above and is offered free of charge in public schools. In Greece, starting from the 2020-2021 academic year, 2 years of preschool education will be included in compulsory education and the age of entry into compulsory education will be 4 years old. In Sweden and Poland, 6-year-olds are obliged to attend 1 year of preschool education. In the Netherlands, children are included in compulsory education from the age of 5. In Norway and Portugal, pre-primary education is not compulsory, but high rates of children attend pre-primary education. Similarly, although preschool education is not compulsory in Singapore, it lasts for 3 years and parents are very keen to send their children to preschool. In Japan, pre-primary education is not included in compulsory education, but children are enrolled in this level of education with high enrollment rates. When we look at the situation in Turkey, the principles and reforms put forward by Mustafa Kemal Atatürk in the early years of the Republic brought about many changes and innovations. Facing the fact that the society in Republican Turkey was illiterate led to the prioritization of primary schools and learning to read and write while determining educational policies. In those years, preschool education was not a stage of education that was put on the agenda and studied. By the 100th anniversary of the Republic, although certain progress has been made in preschool education in terms of teacher training, institutionalization, raising public awareness and including the age population in this level of education, it is seen that the decisions mentioned in the legal basis have not been implemented in determining the educational policies that will shape preschool education. The 11th Development Plan, which is currently being implemented, emphasizes the need to increase access to preschool education and make investments to expand preschool education (SBB, 2019). The 20th National Education Council, which was recently convened, emphasized the acceleration of the 5-year-old schooling rate to reach 100%, which is an indication that the set targets have not been achieved. The fact that the Council also emphasized the provision of holistic and inclusive education services for earlier ages shows that not even one year of preschool education before starting primary school has been achieved, and that more effort is needed for earlier ages (MEB, 2021). Er and Ergen (2020, p. 280) worry that “when the importance of preschool education is not sufficiently understood by society, it will inevitably be seen as a mere care service”. Examples from around the world reveal the importance of this level of education with the approaches that countries follow in preschool education. Turkey should act consistently with regard to preschool education, try to implement the goals and decisions set as education policy without delay, emphasize preschool education for the preparation of children for other levels of education starting from primary school and for their future lives, and try to make it widespread. In doing so, the focus should be on qualitative educational indicators, rather than quantitative educational indicators, in order to increase the level of social consciousness and to raise children who are free and unique thinkers.